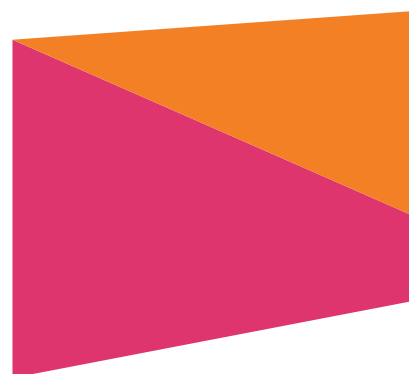

Výroční zpráva

Židovského muzea v Praze
za rok 2021

Obsah

1	Právní rámec činnosti a orgány muzea 2
2	Základní údaje o ŽMP 4 a) Objekty ve správě ŽMP 4 b) Co ŽMP nabízí 5
3	Návštěvnost a služby návštěvníkům 6
4	Organizační struktura a zaměstnanci 8
5	Výstavní činnost 9 a) Galerie Roberta Guttmanna 9 b) Výstavy v prostorách Odboru pro vzdělávání a kulturu 10 c) Výstavy ve spolupráci s dalšími institucemi 10
6	Sbírky a jejich dokumentace 12 a) Péče o sbírky 12 b) Dokumentace a evidence sbírek 13 c) Archiv 14 d) Dokumentace šoa 16 e) Knihovna 17
7	Věda a výzkum 18 a) Odbor sbírek 18 b) Odbor židovských dějin 19 c) Odbor archivů 21 d) Odbor knihovny 23 e) Zastoupení v domácích a zahraničních organizacích 24 f) Žádosti o bezúplatné převody předmětů protiprávně odňatých v období holocaustu a 2. světové války 24
8	Příprava nových expozic a modernizace muzea 26
9	Akvizice 27
10	Vzdělávací aktivity 29
11	Kulturní aktivity 31 a) Večerní pořady v Oddělení pro vzdělávání a kulturu 31 b) Koncerty a další kulturní akce ve Španělské synagoze a Maiselově synagoze 33
12	Publikační činnost 34
13	Spolupráce s institucemi 36 a) Výpůjčky 36 b) Neziskový sektor, informace a konzultace, média 36 c) Účast na dalších projektech 37
14	Správa a údržba objektů 38
15	Oddělení bezpečnosti 39
16	Investice 40
17	Granty a dary 41
18	Informace o hospodaření 43 Příloha č. 1 – Plnění rozpočtu ŽMP v roce 2018 (v tis. Kč) 44 Příloha č. 2 – Výkaz zisku a ztrát (v tis. Kč) 45 Příloha č. 3 – Rozvaha (v tis. Kč) 46 Příloha č. 4 – Struktura zaměstnanců ŽMP 47 Příloha č. 5 – Opravy a rekonstrukce objektů (v tis. Kč) 48

1

Právní rámec činnosti a orgány muzea

Zájmové sdružení právnických osob Židovské muzeum v Praze (ŽMP) bylo registrováno Obvodním úřadem pro Prahu 1 dne 30. září 1994. Hlavním předmětem činnosti sdružení, jako kulturní instituce, je podle zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů tvorba, doplňování, odborná správa, shromažďování a prezentace sbírek Židovského muzea v Praze a tvorba, doplňování a správa knihovního a archivního fondu, osvětová, publikační, vydavatelská a vzdělávací činnost, včetně prodeje upomínkových předmětů, propagačních a jiných materiálů, publikací, nahraných zvukových a zvukově obrazových záznamů a dalších předmětů spjatých s účelem a předmětem činnosti sdružení, dále kulturní a jiná činnost, týkající se judaismu, Židů a jejich historie v Čechách a na Moravě. Hlavní činností sdružení je také činnost výzkumná (především základní výzkum, aplikovaný výzkum nebo experimentální vývoj) a šíření jejích výsledků prostřednictvím výuky, publikování nebo převodu technologií. Hlavní činností jsou rovněž nutné opravy a technická zhodnocení pronajatých nemovitostí, v nichž muzeum sídlí a prezentuje sbírky, kterými je částečně hrazeno nájemné, případný pronájem dočasně nevyužitých prostor třetím osobám se souhlasem vlastníka, tj. Židovské obce v Praze. Doplňkovým předmětem činnosti sdružení je péče o židovské kulturní dědictví v České republice prostřednictvím Federace židovských obcí v České republice.

Nejvyšším orgánem sdružení je správní rada, která v roce 2021 pracovala ve složení:

Jiří Daniček, Federace židovských obcí v ČR (předseda)

Martin Šmok, Židovská obec v Praze

Eva Lorencová, Židovská obec v Praze

Jiří Löwy, Federace židovských obcí v ČR

JUDr. Petra Smolíková, Ministerstvo kultury ČR

Kontrolním orgánem sdružení je dozorčí rada, která v roce 2021 pracovala ve složení:

JUDr. Tomáš Pasternak, Židovská obec v Praze

RNDr. Michal Hron, Federace židovských obcí v ČR

Ing. Marta Rubínová, Ministerstvo kultury ČR

V roce 2021 se správní rada sešla k jednání pětkrát a dozorčí rada třikrát. Z jednání za přítomnosti právního zástupce muzea JUDr. Hynka Mottla byly pořízeny zápisy.

Ředitelem muzea v roce 2021 byl Leo Pavlát.

2

Základní údaje o ŽMP

a) Objekty ve správě ŽMP

- Administrativní budovy v ulici U Staré školy 1 a 3, Praha 1 – správa muzea, odborná pracoviště, depozitáře, knihovna, multimediální centrum, kavárna, Galerie Roberta Guttmanna (výstavní prostor pro pořádání krátkodobých výstav)
- Maiselova synagoga – v hlavní lodi stálá expozice *Židé v Čechách a na Moravě v 10.–18. století*. Celkem vystaveno 231 originálů, faksimilií a kopií dokumentů.
- Španělská synagoga – po uzavření od 31. 5. 2019 z důvodů modernizace objektu a přípravy nové expozice byla dne 16. 12. 2020 tato stálá expozice *Dějiny Židů v Čechách a na Moravě v 19.–20. století* otevřena. Celkem vystaveno 488 originálů, faksimilií a kopií dokumentů.
- Pinkasova synagoga – v hlavní lodi *Památník obětí šoa z českých zemí*; v prvním poschodí stálá expozice *Příběh dětí. Dětské kresby z Terezína 1942–1944*. Celkem vystaveno 234 originálů, faksimilií a kopií dokumentů. Venkovní expozice *Cesty bez návratu. Deportace Židů z českých zemí v letech 1939–1945* věnovaná deportacím židovského obyvatelstva z území protektorátu Čechy a Morava do ghett, koncentračních a vyhlazovacích táborů na okupovaných územích východní Evropy. Digitální rozšíření expozice je dostupné prostřednictvím informačního kiosku uvnitř synagogy a webového rozhraní. Venkovní projekce *Tváře obětí šoa* promítaná ve večerních hodinách na štít mikve Pinkasovy synagogy.
- Klausová synagoga – v hlavní lodi stálá expozice *Židovské tradice a zvyky – I. Synagoga a svátky*, na galerii stálá expozice *Židovské tradice a zvyky – II. Běh života*. Celkem vystaveno 464 originálů, faksimilií a kopií dokumentů.
- Obřadní síň – pokračování stálé expozice *Židovské tradice a zvyky – II. Běh života*. Celkem vystaveno 165 originálů, faksimilií a kopií dokumentů.
- Prostory pro činnost Odboru pro vzdělávání a kulturu – Praha, v objektu Maiselova 38/15, Praha 1 – Josefov.
- Prostory pro činnost Odboru pro vzdělávání a kulturu – Brno, v objektu Židovské obce Brno, tř. Kpt. Jaroše 1922/3, Brno.
- Informační a Rezervační centrum Židovského muzea v Praze, v objektu Maiselova 38/15, Praha 1 – Josefov.
- Fotoateliér v objektu Jáchymova 3, Praha 1 – Josefov.
- Smíchovská synagoga, Stroupežnického 290/32, Praha 5 – Smíchov.

Pinkasova synagoga se Starým židovským hřbitovem

- Starý židovský hřbitov, Praha 1 – Josefov.
- Depozitář knihovny Praha 4 – Spořilov
- Venkovská synagoga provozovaná jako depozitář textilu.

b) Co ŽMP nabízí

- Prohlídku pěti stálých expozic v historických objektech, Starého židovského hřbitova z 15.–18. století.
- Prohlídky výstavy v Galerii Roberta Guttmanna.
- Vzdělávací programy a prohlídky prostřednictvím Odboru pro vzdělávání a kulturu v Praze a Brně.
- Kulturní pořady se židovskou tematikou v prostorách Odboru pro vzdělávání a kulturu v Praze a v Maiselově synagoze v Praze.
- Semináře s židovskou tematikou.
- Služby multimediálního centra – připojení na internet, základní judaistická literatura a speciální databáze, prezenční videotéka a fonotéka, prodej knih vydávaných ŽMP.
- Služby archivu – zajišťování badatelských služeb (poskytování archivních materiálů ke studijním účelům, odborné konzultace, rešerše, reprografické služby).
- Služby specializované knihovny pro odbornou i laickou veřejnost.
- Vzdělávání pedagogických pracovníků prostřednictvím Odboru pro vzdělávání a kulturu v rámci seminářů *Židé – dějiny a kultura* ukončených certifikátem MŠMT.
- Kurzy k získání licence „Průvodce Židovského muzea v Praze“ prostřednictvím Odboru pro vzdělávání a kulturu.
- Konzultace pro odbornou i laickou veřejnost k otázkám dějin českých a moravských Židů.
- Konzultace pro odbornou i laickou veřejnost k otázkám perzekuce českých a moravských Židů za druhé světové války.
- Konzultace pro odbornou i laickou veřejnost k otázkám sbírkových fondů ŽMP, odborné výklady a rešerše.
- Posouzení a vyřízení žádostí k trvalému vývozu předmětů kulturní hodnoty a k vývozu předmětů kulturní hodnoty na dobu určitou a služby znaleckého ústavu.
- Historické obrazové materiály k reprodukci.
- Vlastní publikace, CD a propagační materiály včetně prodeje muzejních publikací on-line prostřednictvím internetových stránek muzea.
- Prodej hesel z *Encyklopedie židovských obcí Čech, Moravy a Slezska* on-line prostřednictvím internetových stránek muzea.
- Možnost rezervovat si návštěvu v přesně určený čas prostřednictvím Informačního a rezervačního centra ŽMP.
- Prohlídky expozic s kvalifikovanými průvodci.
- Prohlídku s individuálním audio průvodcem prostřednictvím firmy Promotion & Education, s. r. o.

Informační a rezervační
centrum Židovského muzea v Praze

Klausová synagoga
a Obřadní síň

Muzeum se již druhým rokem účastnilo úspěšného magistrátního projektu „V Praze jako doma“, v jehož rámci ho navštívilo 3438 osob, což představuje meziroční nárůst o 664 návštěvníků. K 27. 10. 2021 se ŽMP poskytnutím slev zapojilo do opětovně spuštěného programu Lítačka, který využilo 91 návštěvníků, a od 2. 11. 2021 do znovu zahájeného obdobného programu firmy Prague City Pass. Jeho prostřednictvím muzeum navštívilo více než 3000 návštěvníků.

Tak jako v minulých letech i v roce 2021 ŽMP podpořilo návštěvy školních skupin prostřednictvím muzejního Oddělení pro vzdělávání a kulturu za výrazně zlevněné vstupné. K úspěšné propagaci muzea rovněž přispívala činnost Společnosti přátel Židovského muzea v Praze.

4

Organizační struktura a zaměstnanci

Ke zmírnění ekonomických dopadů pandemie koronaviru došlo 1. 8. 2021 a následně 1. 11. 2021 na základě nového organizačního řádu k organizačním změnám, jež zahrnuly rušení některých pracovních pozic a snižování úvazků. ŽMP je tak od 1. 11. 2021 rozděleno do 11 odborů a 9 oddělení. Ke konci roku 2021 mělo 107 zaměstnanců včetně 5 na mateřské nebo rodičovské dovolené. Ve fyzických osobách činil počet zaměstnanců k 31. 12. 2021 celkem 102, což představovalo přepočítaných 87,17 plných pracovních úvazků. Oproti roku 2020 se jedná o úbytek 5 zaměstnanců (4,67 %) na hlavní pracovní poměr, což odpovídá 4,41 přepočítaných plných pracovních úvazků.

Zaměstnanecká struktura byla k 31. 12. 2021 následující: ředitel, 2 pracovníci Oddělení asistentů, 20 pracovníků Oddělení bezpečnosti, 14 pracovníků Odboru sbírek včetně pracovníků dokumentace a evidence sbírek, vědeckých pracovníků a restaurátorů, 8 ekonomických pracovníků včetně pokladních v expozicích, 7 pracovníků pro vzdělávací a kulturní činnost, 3 pracovníci pro zajištění provozu, oprav, rekonstrukcí a správu budov, 5 pracovníků informačních technologií a fotooddělení, 3 pracovníci zajišťující vztahy s veřejností, 2 pracovníci Odboru židovských dějin, 9 pracovníků Odboru archivů, 5 pracovníků zajišťujících provoz knihovny, 22 pracovníků Odboru návštěvnického provozu se 3 pracovníky rezervací a 19 kontrolory/kustody, 1 zaměstnanec pracující na administraci grantu Tajemství půdy.

Během roku 2021 dále 117 pracovníků provádělo práce mimo hlavní pracovní poměr na dohody o pracovní činnosti nebo dohody o provedení práce. Oproti roku 2020 se jedná o úbytek 14 pracovníků (10,69 %) vykonávajících uvedené činnosti.

Průměrná měsíční mzda zaměstnance ŽMP v roce 2021 činila 35 225 Kč.

S ohledem na provozní podmínky během pandemie koronaviru byly v průběhu roku konkrétním zaměstnancům opakovaně nařizovány překážky v práci na straně zaměstnavatele dle § 208 a § 209 Zákoníku práce.

5

Výstavní činnost

a) Galerie Roberta Guttmanna

V muzejní Galerii Roberta Guttmanna v ulici U Staré školy 3, v Praze 1 byla 21. 10. 2021 otevřena na neurčito nově instalovaná výstava *Robert Guttmann: Pražský poutník*. Do konce roku ji navštívilo 3335 zájemců. Tato výstava měla původně skončit již 23. 8. 2020, aby v roce 2021 mohla být otevřena nová stálá expozice *Nadání je touha* tematizující dětské kresby z terezínského ghetta. S ohledem na dramatický propad příjmů muzea však muselo být od tohoto plánu ustoupeno.

Výstava *Robert Guttmann: Pražský poutník* přibližuje tvorbu populárního pražského naivisty z doby první republiky, jehož jméno galerie nese. Guttmannovy obrazy, dobové fotografie a dokumenty dochované ve sbírkách Židovského muzea v Praze jsou přitom prezentovány v širším záběru a dobovém kontextu než původní výstava na stejném místě. V meziválečné Praze byl Robert Guttmann znám více svým nápadným zjevem než svými obrazy. Své obrázky a portréty kreslil po kavárnách a barech nebo přímo na ulici a prodával je za několik korun komukoli, kdo o ně projevil zájem. Robert Guttmann sám sebe označoval za „stoupence moderny, ale s nuancí k realismu, ano akurátnosti“. Po okupaci byl zařazen do prvního transportu, který byl z Prahy vypraven 16. 10. 1941 do lodžského ghetta, kde Robert Guttmann 14. 3. 1942 hladem a vyčerpáním zemřel.

Robert Guttmann, *Zapalování chanukového svícnu*
Olej, lepenka, 1941
ŽMP, inv. č. 079.214

b) Výstavy v prostorách Odboru pro vzdělávání a kulturu

Dvě výstavy ŽMP připravilo prostřednictvím svého Odboru pro vzdělávání a kulturu (OVK) v Praze v Maiselově ulici 15. Výstava *Babí Jar na pozadí dějin 20. století* ve dnech od 1. 9. 2021 do 30. 9. 2021 zachytila příběh rokle Babí Jar v Kyjevě, která se stala v roce 1941 dějištěm jednoho z největších masakrů v dějinách druhé světové války. Následná výstava *Ať žije Mordechaj! Aneb Veselé putování židovskou historií* byla uspořádána ve dnech od 1. 11. 2021 do 31. 12. 2021, výstava seznámila malé i velké zájemce s dějinami Židů na našem území formou dobrodružného příběhu.

c) Výstavy ve spolupráci s dalšími institucemi

Od 28. 5. 2021 do 2. 1. 2022 probíhala v galerii 8smička v Humpolci výstava *Ruka na konci ramene: (Spolu)práce v českém a slovenském umění*, v jejímž rámci byla prostřednictvím vybraných dětských kreseb z Terezína představena též pedagogická činnost absolventky Státního Bauhausu ve Vymaru, výrazné představitelky středoevropské meziválečné avantgardy a pedagožky Friedl Dicker-Brandeis (1898–1944). K výstavě byl vydán stejnojmenný katalog, v němž život, dílo a odkaz Friedl Dicker-Brandeis připomněla kurátorka ŽMP, M. Sidenberg.

Dětské kresby z Terezína byly k vidění v galerii 8smička na výstavě *Ruka na konci ramene*. K výstavě byl vydán stejnojmenný katalog.

Od 1. 10. 2021 do 4. 1. 2022 byla ve výmarském Bauhaus-Museu (součást Klassische Stiftung Weimar) zpřístupněna výstava věnovaná zapomenutým ženám Bauhausu, mezi nimiž byla zastoupena díky zápůjčce ŽMP také Friedl Dicker-Brandeis (1898–1944). Důraz byl v kontextu výstavy položen zejména na její pedagogickou práci, což zohlednila také M. Sidenberg ve svém příspěvku do výstavního katalogu (Sidenberg, Michaela: "Friedl Dicker-Brandeis: Kunst als freies Denken", in: *Vergessene Bauhaus-Frauen: Lebensschicksale in den 1930er und 1940er Jahren*, Weimar: Bauhaus-Museum / Klassische Stiftung Weimar, 2021, s. 40–41).

Jako v minulých letech OVK pořádalo ve spolupráci s různými partnery putovní výstavy. V roce 2021 jich pražská pobočka OVK nabídla třináct, z nichž sedm se zabývalo tematikou šoa: *Neztratit víru v člověka... Protektorát očima židovských dětí; Zmizelí sousedé – Pocta dětským obětem holocaustu; Židovské svědectví o českém století; Děvčata z pokoje 28, L 410 Terezín; Příběh dětí – kresby dětí z terezínského ghetta; Motýla jsem tu neviděl: Kresby dětí z terezínského ghetta; Nadání je touha: Friedl Dicker-Brandeis a výtvarný vzdělávací experiment*. Nabídka putovních výstav dále zahrnovala šest populárně naučných témat: *Barokní synagogy v českých zemích; Druhý život českých svítků Tóry; Historie*

Židů v Čechách a na Moravě; Symboly emancipace – synagogy 19. století v českých zemích; Židovské tradice a zvyky; Židovské vzdělávání a školství.

Tyto výstavy byly navzdory epidemii covid-19 instalovány v 6 kulturních institucích (muzea, knihovny, zámky, školy a bývalé synagogy) ve 4 městech České republiky a ve 2 městech zahraničních (Drážďany, Kapské Město).

Ve Vile Stiassni instalovaná výstava díla Helgy Weissové-Hoškové *91* nemohla být s ohledem na epidemiologickou situaci v roce 2020 pro veřejnost otevřena a byla zpřístupněna formou komentovaných prohlídek od 22. 5. 2021 do 13. 6. 2021. Podobný osud stihl výstavní projekt *Přetnuté životy a Archy rodiny Maierovy*, který byl připraven ve spolupráci s norskou institucí HL – Senteret, The Norwegian Center for Holocaust and Minority Studies, rakouským Dokumentationsarchiv des österreichischen Widerstandes a Velvyslanectvím norského království v Praze. Dvojvýstava byla instalována v brněnské Vile Löw-Beer a veřejnosti byla zpřístupněna od 20. 5. 2021 do 6. 9. 2021.

Brněnská pobočka OVK připravila výstavní projekt Přetnuté životy a Archy rodiny Maierovy v brněnské Vile Löw-Beer.

6

Sbírky a jejich dokumentace

a) Péče o sbírky

Sbírkové předměty, knižní fond i archivní fondy ŽMP byly plně zabezpečeny v teplotně, světelně i klimaticky kontrolovaných podmínkách. Restaurátoři průběžně kontrolovali stav předmětů jak v depozitářích, tak i stálých expozicích muzea, kde rovněž prováděli měření intenzity osvětlení. Uskutečnila se preventivní dezinfekce vybraných prostor administrativní budovy a depozitářů ŽMP.

Externí restaurátorské zásahy byly prováděny pouze při bezprostředním ohrožení sbírkových předmětů špatným fyzickým stavem, pokud práce nebylo možno z kapacitních důvodů provést přímo v dílnách ŽMP.

V roce 2021 bylo dokončeno náročné externí restaurování synagogální opony inv. č. 104.805. Restaurování bylo uskutečněno s finanční podporou Ministerstva kultury. V restaurátorské dílně textilu bylo v roce 2021 konzervováno či restaurováno 57 textilií.

V mimopražském depozitáři textilu byly pečlivě udržovány klimatické a bezpečnostní podmínky. Na základě celkového vyhodnocení depozitářních prostor je však záměrem ŽMP přesunout v budoucnu soubor textilu do nového depozitáře.

V restaurátorské dílně papíru a pergamenu byly pro knihovnu ŽMP restaurovány 4 tisky a další knihařské a konzervační zásahy byly provedeny na 31 knihách. Pro archiv ŽMP bylo restaurováno 5 vázaných archivních dokumentů. Pro oddělení šoa byly zrestaurovány 2 kusy spisového materiálu. Ze sbírky vizuálního umění prošlo částečným zásahem v restaurátorské dílně papíru 8 dětských kreseb. Pro dvě zahraniční výstavy bylo zapaspartováno a zarámováno 19 výtvarných děl. Pro prodlouženou výstavu Roberta Guttmanna v muzejní galerii restaurátoři papíru zhotovili ve spolupráci s fotooddělením 76 faksimilií kreseb/maleb a 19 faksimilií cestovních deníků / alb a nahradili jimi vystavené originály.

*Restaurátorská dílna papíru
v Židovském muzeu v Praze*

V restaurátorské dílně kovů bylo konzervováno nebo restaurováno 28 stříbrných, mosazných, železných, měděných, dřevěných, skleněných a porcelánových předmětů. Sbírkové předměty byly konzervovány nebo restaurovány pro výpůjčky a pro účely systematické digitalizace sbírky stříbra.

Na Starém židovském hřbitově v Praze byl zajištěn odborný dohled nad restaurátorskými a konzervačními pracemi, které ŽMP uskutečňuje s finanční podporou Nadačního fondu obětem holocaustu (NFOH). Pod dohledem odborného pracovníka-hebraisty D. Polakoviče bylo restaurováno 10 náhrobků v bezprostřední blízkosti prohlídkové trasy.

V roce 2021 bylo restaurováno 10 náhrobků podél prohlídkové trasy.

b) Dokumentace a evidence sbírek

Oddělení Dokumentace a evidence sbírek vystavilo v roce 2021 celkem 79 výdejek, na nichž bylo zaevidováno (tj. vydáno z depozitáře a uloženo zpět) 1046 sbírkových předmětů. Předměty byly nejčastěji vyjímány z depozitárního režimu pro digitalizaci a restaurování, konzervování nebo čištění. Mimo depozitáře ŽMP, především v expozicích a na výpůjčkách pro výstavní účely, zůstalo k 18. 1. 2022 celkem 1605 předmětů.

V rámci digitalizace sbírek ŽMP pokračovala digitalizace sbírky rukopisů a nálezů z geniz na papíře. Rovněž jsou postupně digitalizovány menší soubory ze sbírky textilu a sbírky fotografií, zejména fotografická alba. Pomocný fond, který zahrnuje kopie, repliky a faksimile sbírkových předmětů stejně jako autentická judaika běžné výpovědní hodnoty bez specifického významu pro sbírku ŽMP obsahuje 675 položek.

I v roce 2021 probíhala průběžná inventarizace sbírkových fondů ŽMP. Zahrnula fotografii jako část sbírky vizuálního umění a část sbírky trojrozměrných předmětů (například ukazovátka, šofary, textil – boty, modlitební řemínky, sklo, porcelán, věcné památky šoa) – celkem 4681 předmětů, tj 11,2 % sbírkového fondu ŽMP – podsbírký judaika.

Během roku 2021 byla za podsbíрку judaika podána na Ministerstvo kultury ČR 4 hlášení o změnách v Centrální evidenci sbírek. Ve shodě s příslušnými zákonnými předpisy byly připraveny podklady pro katalogizaci přírůstků za rok 2021 a bylo nahlášeno 58 nových evidenčních čísel do podsbírk judaika. Zároveň byly z této podsbírk z důvodu přebytku vyřazeny 3 předměty.

Pokračovala práce s daty sbírkových předmětů v evidenčním systému [Collective Access](#). V databázi byly aktualizovány údaje o inventovaných sbírkových předmětech.

V roce 2021 ŽMP nepřijalo žádnou žádost o vydání osvědčení k trvalému vývozu předmětů kulturní hodnoty z území České republiky dle zákona č. 71/1994 Sb.

Výstupem fotooddělení bylo v roce 2021 celkem 27 647 digitálních snímků a skenů, předaných ve finální podobě fotoarchivu a odborným sekcím muzea. Toto množství zahrnuje snímky sbírkových předmětů a nálezů z geniz, digitalizovaná alba (16 kusů), materiály pro oddělení šoa (5554) a archiv (14 969).

Pro potřeby knihovny bylo dále ve fotooddělení pořízeno 1498 záběrů knih a pro výstavu v Galerii Roberta Guttmanna bylo digitalizováno 95 kreseb, maleb, deníků a alb pro následné zhotovení faksimilií.

Průběžně byly fotografovány významné návštěvy v ŽMP a další důležité akce (15 událostí) a byla pořizována dokumentace Španělské, Maiselovy a Vysoké synagogy.

V rámci digitalizačního projektu bylo zdigitalizováno 23 rukopisných knih z 18. a 19. století. Na snímku Kniha osvědčení 1828–1834.

c) Archiv

Pracovníci archivu nadále průběžně kontrolovali fyzický stav archiválií. V průběhu roku proběhla výměna obalového materiálu u 83 kartonů s úředními knihami z fondů ŽNO Kyjov, Libochovice, Lipník nad Bečvou, Litoměřice, Litomyšl, Lomnice, Loštice, Louny, Luže, Mělník, Mikulov, Milevsko a Miroslav.

Za pomoci externistů pokračovalo mechanické čištění archiválií od prachu spolu s drobnými opravami (vyčištěno bylo 29 archivních knih z fondů ŽNO Telč, Teplice, Toužim a Třebíč) a restaurováním archiválií (8 úředních knih). Vybrané archiválie byly restaurovány v restaurátorské dílně papíru muzea (5 archivních knih).

Pořádací práce se soustřeďovaly jak na nové zpracování materiálů uložených v archivu, tak na zpracování nově převzatých písemností jednotlivých odborů ŽMP. V rámci pokračujících pořádacích prací byly uspořádány písemnosti fondu ŽMP z let 1994–2005. Tento fond obsahoval k 31. 12. 2021 celkem 282 kartonů. Současně s pořádacími pracemi podnikového fondu byla vytvářena příslušná archivní pomůcka.

*Ukázka obalového kartonu
s úředními knhami z předválečné
knihovny ŽNO Praha.*

Dále pokračovalo pořádání pozůstalosti Jiřího Fiedlera. Postupně byly tříděny fotografie a pohlednice, osobní doklady a publikační činnost. V roce 2021 byly zpracovány 2 kartony a byl doplňován soupis této pozůstalosti. Pokračovala revize sbírky Varia se zaměřením na kontrolu fyzického stavu a popis archiválií venkovských židovských obcí, svazů židovských obcí a patentů a vyhlášek. Materiál je postupně pořádán a nově ukládán. Současně byl doplňován prozatímní inventurní seznam. V roce 2021 proběhla revize 22 kartonů spisového materiálu. Na základě pokynů Odboru archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra ČR byla exportována data z evidence NAD v programu PEvA I za rok 2020 a odeslána do Národního archivu. Zároveň proběhla příprava databáze na přechod na nový informační systém PEvA II., což zahrnovalo testování nového produkčního prostředí a dvoufázovou kontrolu všech migrovaných dat evidence NAD do nového programu PEvA II. V roce 2021 probíhala také implementace softwaru ProArchiv17, který bude Archiv ŽMP používat pro pořádání svých archivních fondů a sbírek.

V průběhu roku 2021 převzal Archiv ŽMP písemnosti z Odboru kanceláře ředitele (2 šanonů), Odboru sbírek (41 šanonů a 7 složek), Odboru provozního (1 šanon), ORVV (12 návštěvních knih výstav), Odboru knihovny (1 šanon), Odbor financí a ekonomických činností (86 šanonů a 12 krabic), Oddělení asistentů (25 šanonů, vyřazená razítka a jejich otisky) a Archivu (9 šanonů). Archiv rovněž převzal jako depozitum dokumenty Nadačního fondu obětem holocaustu (NFOH) z let 2014–2016 v celkovém počtu 92 šanonů.

Dne 4. 10. 2021 proběhlo ve spolupráci s Národním archivem skartační řízení za léta 2020–2021, do něhož byly navrženy písemnosti ŽMP a jeho předchůdce, tj. Státního židovského muzea z let z let 1945–2016 v celkovém rozsahu 31,31 běžných metrů. Jako archiválie byly vybrány dokumenty v úhrnném rozsahu 9,82 běžných metrů, které budou trvale uloženy v muzejním archivu. Skartovány

byly dokumenty s uplynulými skartačními lhůtami, jež ŽMP nepotřebuje pro svou další činnost, v celkovém rozsahu 21,49 běžných metrů.

Ve spolupráci s Fotooddělením pokračovala digitalizace vybraného archivního materiálu s cílem zajistit studijní a záložní kopie historicky cenných a badatelsky často požadovaných materiálů. Postupně byly digitalizovány vybrané archiválie, které slouží především pro rodopisné bádání. V roce 2021 bylo digitalizováno 44 knih (6976 snímků).

Archiv ŽMP zahájil začátkem roku 2020 dvouletý digitalizační a restaurátorský projekt s grantovou podporou významného zahraničního partnera, který si nepřeje být uveden. V jeho rámci bylo v letech 2020–2021 zdigitalizováno 23 svazků z fondu *Židovské náboženské obce Praha* z let 1724–1899, což představovalo 11 881 digitálních snímků. Projekt také zahrnoval odborné restaurátorské zásahy, které byly provedeny u 14 knih. V průběhu roku 2021 bylo v rámci tohoto projektu zdigitalizováno 10 zbývajících knih (3564 digitalizátů) a u 5 svazků byly provedeny restaurátorské a konzervační práce. Veškeré zdigitalizované rukopisy jsou zpřístupněny na webových stránkách:

[Collective Access – Knihy zpráv](#)

[Collective Access – Knihy osvědčení](#)

d) Dokumentace šoa

Dokumentace šoa pečuje o archivní sbírky, které se vztahují k období nacistické perzekuce židovského obyvatelstva. Jedná se o archivní sbírky *Dokumenty perzekuce*, *Terezín*, osobní pozůstalosti skladatele a klavíristy *Gideona Kleina* a houslového virtuosa *Egona Leděče*. Dokumentace šoa dále spravuje řadu rodinných archivů, pečuje také o *Fotosbírku*, dokumentační sbírku *Zmizelí sousedé* a v neposlední řadě o sbírku orální historie *Rozhovory s pamětníky*.

V roce 2021 pokračovalo odborné zpracování materiálů z archivní sbírky *Dokumenty perzekuce*, která obsahuje varia dokumentů, např. vyhlášky a protižidovská opatření, spisy Treuhandstelle, korespondenci z koncentračních táborů apod. V rámci této sbírky bylo zkatalogizováno 238 složek. Písemnosti ze sbírky *Dokumenty perzekuce* jsou systematicky zpřístupňovány prostřednictvím veřejného webového rozhraní databáze [Collective Access](#). Dále pokračovala rekatalogizace další části rozsáhlé *Fotosbírky*. Z hlediska autorsko-právního bylo zpracováno 145 fotografií z VI. a VII. oddílu, jež jsou věnovány umělecké tvorbě, památníkům, filmům a výstavám. Pro projekt „Digitální rozšíření expozice Pinkasovy synagogy“ bylo vybráno 79 digitalizovaných fotografií obětí šoa z českých zemí, které budou dostupné během první poloviny roku 2022 prostřednictvím digitálního informačního kiosku v Pinkasově synagoze i na webovém portálu ŽMP.

Na Starém židovském hřbitově zazněla pocta obětem šoa. Modlitbu Ernesta Blocha ("From Jewish Life" No. 1) zahrál světově proslulý violoncellista Yo-Yo Ma, který byl v Praze na pozvání festivalu Struny podzim.

Součástí Dokumentace šoa je též od roku 1990 vytvářená sbírka orální historie *Rozhovory s pamětníky*. V roce 2021 se rozšířila o dalších 28 rozhovorů s narátory z řad první a druhé generace. První generaci tvoří přeživší šoa, druhou generaci pak jejich potomci. V současné době čítá kolekce 1831 rozhovorů. Nahrávání probíhá ve spolupráci s externími spolupracovníky, kteří se rovněž podílejí na zpracování rozhovorů. Každý rozhovor je přepsán, editován a následně zaslán narátorovi k autorizaci. V průběhu roku 2021 bylo v databázi [Collective Access](#) zkatalogizováno dalších 64 rozhovorů, u 14 rozhovorů proběhla editace a celkem 44 rozhovorů bylo autorizováno. Kromě vlastního natáčení pamětnických svědectví byly od narátorů shromažďovány doprovodné materiály, zejména deníky, zápisy, korespondence, rodinné fotografie, alba a další osobní předměty, které se staly součástí sbírky *Materiály nasbírané v souvislosti s nahráváním rozhovorů s pamětníky*. Tyto dokumenty tak jako další z Dokumentace šoa slouží následně pro výstavní, publikační a vzdělávací účely. Do muzejní databáze [Collective Access](#) jsou postupně ukládány i doprovodné materiály. Natáčení rozhovorů je částečně spolufinancováno soukromými dárci a z projektu *Židovská paměť ve dvacátém století* Nadačního fondu obětí holocaustu.

e) Knihovna

Pracovníci knihovny pokračovali v odborné katalogizaci knih, časopisů a jednotlivých článků či statí. Přibýlo 1773 záznamů, takže ke konci roku elektronický katalog knihovny ŽMP obsahoval 70 251 záznamů. K nim bylo připojeno 82 729 údajů o jednotlivých knihovních jednotkách. V depozitáři periodik v Pinkasově synagoze byly dále bibliograficky zpracovávány časopisy; do katalogu byly vloženy záznamy 29 titulů i údaje o jednotlivých číslech.

Knihovna nadále spolupracovala s národním Kooperačním systémem článkové bibliografie (báze ANL) a se Souborným katalogem ČR (SKC ČR). V roce 2021 zaslala do báze ANL 184 záznamů článků z periodik *Judaica Bohemiae* a *Roš chodeš* a do Souborného katalogu ČR 1620 bibliografických záznamů knih a 7 záznamů periodik. Dalších 22 titulů časopisů bylo zadáno do SKC ČR přes jejich formulář.

Podle katalogů původní knihovny Židovské náboženské obce v Praze byl vytvořen seznam nesignovaných knih ve vlastnictví této knihovny a zároveň také seznam atypických historických signatur.

Během roku byly provedeny revize části fondu (signaturové řady II br, 42.000 a 41.000) a tři příručních knihoven zaměstnanců.

Nové přírůstky v knihovně ŽMP

7

Věda a výzkum

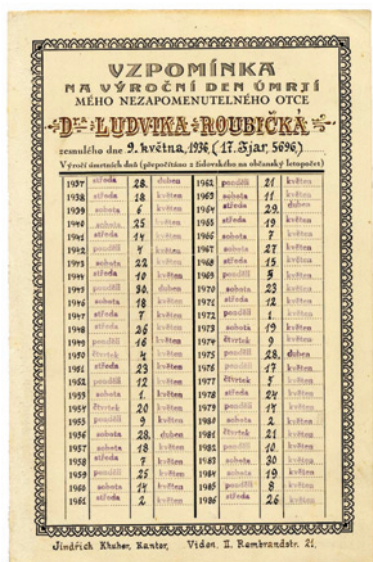
Židovské muzeum v Praze intenzivně rozvíjí vlastní vědeckou a výzkumnou činnost, a v mnoha ohledech tak navazuje na své předchůdce, kteří jí položili základy již po roce 1945. ŽMP bylo do roku 2017 příjemcem mnoha podpor projektů výzkumu a vývoje formou dotací z veřejných rozpočtů. Od 1. 7. 2017, kdy byl změnou zákona 130/2002 Sb. zrušen dosavadní seznam výzkumných organizací vedený Radou pro výzkum, vědu a inovace, ŽMP podmínky zápisu do seznamu výzkumných organizací vedeného nově MŠMT nenaplní.

Činnosti spojené s výzkumem a vývojem jsou jedním z cílů ŽMP, nikoliv však cílem jediným a hlavním. ŽMP tak nadále spolupracuje na projektové podpoře svých výzkumných projektů s nestátními subjekty, podporujícími oblast vědy a výzkumu, a bádání v rámci svých vlastních, institucionálně podpořených výzkumných projektů nadále rozvíjí a podporuje. Těžiště vědecké a výzkumné činnosti muzea se i nadále soustřeďuje na zkoumání dějin a kultury Židů v českých zemích v širokém kontextu vývoje střední a východní Evropy. Rozsah vědecké činnosti pracovníků ŽMP je velmi široký a podrobněji je dále zachycen u jednotlivých odborů.

a) Odbor sbírek

Pracovníci odboru sbírek se v roce 2021 věnovali následující odborné a výzkumné činnosti:

Kurátorka sbírky vizuálního umění (SVU) M. Sidenberg pokračovala v podrobném zpracování autorských celků obsažených v této části fondu. S ohledem na nedávné otevření nové stálé expozice ve Španělské synagoze se jednalo především, ač nikoli výhradně, o soubory maleb, kreseb a grafických prací autorek a autorů představených v části expozice věnované židovské přítomnosti ve výtvarném umění českých zemí. Podrobně byly zpracovány následující autorské celky: Alfréd Justitz (1879–1934), Bedřich Feigl (1884–1965), Ludwig Blum (1891–1974), Otto Gutfreund (1891–1927), Franz Peter Kien (1919–1944), Pavla Mautnerová (1919–2012), Robert Piesen (1921–1977), Aleš Veselý (1935–2015), Isidor Kaufmann (1853–1921), autor signující jako J. Doctor, Robert Guttmann (1880–1942), Erna Popper-Furman (1926–2002), Friedl Dicker-Brandeis (1898–1944) a Emma Löwenstamm (1879–1941). Přímou do databázového systému [CollectiveAccess](#) bylo zpracováno 910 inventárních položek. Dále byla blíže zkoumána díla Ferdinanda Blocha (1898–1944) a Josefa Hahna (1917–2007) a některé další, prozatím neurčené artefakty. V rámci provedené inventarizace souboru historických fotografií, jenž je od roku 2005 součástí Sbírk vizuálního umění jako samostatný soubor vedle malby, kresby, grafiky a plastiky, byla provedena řada oprav a zpřesnění v určení zde soustředěných předmětů. M. Sidenberg se za ŽMP spolupodílela na přípravě pilotní verze mezinárodního projektu databáze pohřešovaných judaik iniciovaného pod záštitou [Asociace evropských židovských muzeí \(AEJM\)](#). Jako spoluautorka se M. Sidenberg podílela na statích věnovaných expozici ŽMP ve Španělské synagoze (Cermanová, Iveta; Sidenberg, Michaela; Šplíchalová Jana: "Jews in the Bohemian Lands, 19th–20th Centuries: New Permanent Exhibition of the Jewish Museum in Prague at the Spanish Synagogue" in: *Judaica Bohemiae*, Praha: Židovské muzeum v Praze, 2021, LVI-1, s. 93–111) a také na příspěvku na totéž téma pro časopis *Muzeum* vydávaný Národním muzeem v Praze (idem, „Španělská synagoga: Rekonstrukce a nová stálá expozice *Židé v českých zemích v 19. a 20. století*“, in: *Muzeum: Muzejní a vlastivědná práce* 58 (2020), 2, s. 39–48. V rámci recenzní činnosti vypracovala M. Sidenberg jeden posudek odborné studie pro impaktovaný časopis *Yad Vashem Studies*.

Jarcejtová tabulka pana dr. Ludvíka Roubička, zesnulého roku 1936

Kurátorka sbírky rukopisů a nálezů z geniz na papíře L. Uličná připravila online výstavu s názvem *Jarcejt není roční období*. K tématu Jarcejtu připravila přednášku pro OVK ŽMP. S A. Putíkem spolupracovala na publikaci Národního muzea *Lidová víra / Folk faith, Katalog výstavy / Exhibition catalogue*, Praha 2021 (kapitola A *kdo sobě takové šarbilach uschová, tomu přináší štěstí / A sharbilakh shall bring happiness to whoever keeps it*). Účastnila se workshopu *Re-thinking Museum Practice for 21st Century Visitors* (NEMO – Network of European Museum Organisations), na konferenci *Precarious Archives, Precarious Voices: Expanding Jewish Narratives from the Margins*, která proběhla hybridně 17.–19. 11. 2021, vystoupila s online příspěvkem *In the Attics of Bohemian and Moravian Synagogues*. Přednášku o genizách přednesla i v rámci nadstavbového semináře pro pedagogy pořádaného ŽMP. V prosinci představila výzkum geniz na pozvání z univerzity Bar Ilan (Izrael) v rámci online přednášky *Secrets in the Attic: Material Culture of Bohemian and Moravian Genizot*. Téma geniz také popularizovala v českém i zahraničním zpravodajství (Deník N, Proglas, ORF, Rakousko). Vedle průběžného doplňování katalogizačních záznamů sbírkových předmětů pracovala na posudcích odborných příspěvků pro časopis *Judaica Bohemiae*.

Kurátor sbírky kovů a trojrozměrných předmětů J. Kuntoš se věnoval doplňování a aktualizaci katalogizačních záznamů zbylé části předmětů z deinstalované expozice ve Španělské synagoze a vybraných souborů z jednotlivých svozových lokalit. U části zkoumaného materiálu došlo k upřesnění datací a určení autorství, v některých případech ke zjištění původních inventárních čísel. Celkem bylo v průběhu roku zpracováno 195 položek. Ve druhé polovině roku se věnoval zpracování chronologické řady dochovaných rituálních objektů z dílny pražského stříbrníka Tomáše Höpfela s přihlédnutím k jejich výtvarnému zpracování. V září se spolupodílel na inventarizaci části trojrozměrného sbírkového fondu, vyplývající ze zařazení judaik v Centrální evidenci sbírek Ministerstva kultury. V poslední třetině roku zpracoval z podkladů získaných při dokumentaci prací stříbrníka Höpfela online výstavu *Draci a rohy hojnosti – štítý na Tóru Tomáše Höpfela*, zveřejněnou na webových stránkách ŽMP.

Kurátor sbírky textilu M. Jančo v roce 2021 pokračoval v katalogizaci drobného textilu pro domácnost, konkrétně pokrývek na sobotu a svátky, pokrývek na chalu / barches, pokrývek na macesy, pro svátek Pesach a pokrývek pro svátek Roš ha-šana (celkem 185 ks). Dále se M. Jančo zabýval předválečnými historickými fotografiemi zobrazujícími interiéry českých a moravských synagog a na nich zachycenými synagogálními textiliemi. Tyto textilie následně ztotožňoval s textiliemi ze sbírky ŽMP. Zjištění jsou důležitá pro poznání konkrétního původu synagogálních textilií. Prvním výsledkem ztotožňování je online výstava *Synagogální textilie Židovského muzea v Praze na fotografiích pražských synagog konce 19. a počátku 20. století*. S pomocí historických fotografií byly v souboru synagogálních textilií identifikovány synagogální opony prokazatelně používané v pražské Vinohradské synagoze. Příspěvek o identifikaci těchto opon „*Pátání po oponách. Synagogální textilie k zasvěcení Vinohradské synagogy ze sbírek ŽMP*“ byl připraven pro časopis *Roš chodeš*.

b) Odbor židovských dějin

Vedoucí odboru I. Cermanová za asistence A. Putíka redakčně připravila dvě čísla impaktovaného vědeckého časopisu *Judaica Bohemiae* LVI (2021), 1, 2 a zahájila redakční práce na čísle 1 ročníku LVII (2022). Proběhla dvě zasedání redakční rady časopisu.

Pracovníci oddělení pokračovali v práci na dlouhodobých výzkumných úkolech včetně výzkumu v archívech a vědeckých knihovnách. Výsledky prezentovali ve vědeckých pracích, v přednáškách a využili je rovněž pro doplnění interních databází.

I. Cermanová publikovala příspěvky *Počátky židovské emancipace v Čechách: tzv. toleranční patent pro české Židy z 19. října 1781 v Židovské ročence 5782* (2021/22), s. 22–37, „*Léčivá revoluce. 240 let od vydání tzv. tolerančního patentu pro české Židy z 19. října 1781 ve Věstníku židovských náboženských*

obcí v českých zemích a na Slovensku *Roš chodeš* 10/2021, s. 8–10, a společně s M. Sidenberg a J. Šplíchalovou zprávu o nové expozici ŽMP „Židé v českých zemích, 19.–20. století“ ve Španělské synagoze *Jews in the Bohemian Lands, 19th–20th Centuries: New Permanent Exhibition of the Jewish Museum in Prague at the Spanish Synagogue* v *Judaica Bohemiae* 56 (2021), 1, s. 93–111. S týmiž spoluautorkami sepsala I. Cermanová příspěvek *Španělská synagoga: rekonstrukce a nová stálá expozice „Židé v českých zemích v 19. a 20. století“* pro časopis *Museum: Muzejní a vlastivědná práce* 58 (2020), 2, s. 39–48. I. Cermanová vystoupila 5. 5. 2021 s přednáškou *Židovská komunita v raném novověku* v rámci cyklu „Základní problémy studia starších českých dějin I.“ pro studenty historie na FF UK navazujícího magisterského studia (specializace Starší české dějiny). A. Putík publikoval studii *Joachim (Chajim) Gans Braunschweig (zemř. před 1631) a jeho usazení v České Lípě. (Je totožný s metalurgem Joachimem Gaunzem, účastníkem expedice do severoamerického Roanoke?)* ve vlastivědném sborníku *Bezděz* 30 (2021), s. 61–81, a spolupracoval s L. Uličnou na publikaci Národního muzea *Lidová víra / Folk faith*, Katalog výstavy / Exhibition catalogue, Praha 2021 (kapitola A *kdo sobě takové šarbilach uschová, tomu přináší štěstí / A sharbilakh shall bring happiness to whoever keeps it*). J. Turanská ukončila práci na projektu RFHE *Yerusha 3 Sources on Bohemian and Moravian Jews, 1848–1938/39*, sepsala závěrečnou zprávu a publikovala příspěvek *O projektu Yerusha. Coloeurópska databáza židovských archívních fondů* ve *Věstníku židovských náboženských obcí v českých zemích a na Slovensku Roš chodeš* 11/2021, s. 17.

I. Cermanová se podílela na přípravě publikace k nové expozici ve Španělské synagoze *Židé v českých zemích, 19.–20. století / Jews in the Bohemian Lands 19th–20th Centuries*. A. Putík spolupracoval s Odborem sbírek na projektu vytváření terminologického hesláře sbírkových předmětů *Judaica index* (projekt RFHE), poskytl konzultace ke struktuře výstavy, výběru exponátů a náboženským reáliím pro online výstavu *Jarcajt není roční období* (kurátorka L. Uličná) a dle požadavků L. Uličné poskytoval paleografické konzultace a revidoval odborné texty pro projekt *Tajemství půdy: Nálezy z geniz českých a moravských synagog* (Fondy EHP a Norska).

Důležitou součástí práce oddělení byla popularizace výsledků vědecké práce prostřednictvím odborných konzultací a spolupráce s médii. A. Putík poskytl 4. 2. 2021 rozhovor pro streamované video *Badatelé živě: Tajemství pražského Golema* kanálu Badatelé na YouTube (vysíláno 28. 2. 2021) a ve dnech 30. 3. 2021 a 10. 8. 2021 odbornou konzultaci scénáristce a režisérce Monice Czernin pro projekt televizního dokumentu *Kaiserin Maria Theresias dunkle Seite: Die Vertreibung der Juden aus Prag* o vypořádání pražských Židů z let 1744–1748. Dále poskytl informace o dějinách židovské obce v Kutné Hoře a tehdejší sociální, etnické a jazykové situaci ve městě společnosti Warhorse Studios s.r.o. pro projekt počítačové hry (Project Barbora) z prostředí středověké Kutné Hory.

Nálezy z geniz v restaurátorské dílně

A. Putík ukončil dlouhodobý projekt *Genealogie českých židovských rodin*, jehož cílem bylo na základě vyhodnocení dat získaných široce založenou excerpcí z různých typů pramenů rekonstruovat vybrané pražské a venkovské židovské rodiny z území Čech v 16.–18. století. Výstupem projektu je elektronická databáze v programu Brother's Keeper obsahující dostupná data o demografických událostech 15 700 osob. A. Putík doplnil manuál k programu Brother's Keeper, obsahující uživatelskou dokumentaci systému dodavatele, o specifikaci využívání programu v ŽMP (především při určování rodinných vazeb donátorů), doplnil metodiku základních činností s programem a vypracoval přehled nejdůležitějších pramenů ke genealogii pražských židovských rodin (edice a dostupné digitalizáty archivních dokumentů v ČR).

Kromě běžné komunikace s odbornou i laickou veřejností a odpovědí na badatelské dotazy vyhotovili I. Cermanová a A. Putík tři posudky na odborné studie.

c) Odbor archivů

Archiv

Odborná historická práce archivářů se soustředila především na dílčí otázky spojené se zpracovávaným materiálem. Archiv ŽMP uspořádal v Jindřichově Hradci ve dnech 12. – 13. 10. 2021 ve spolupráci s Muzeem Jindřichohradecká 8. ročník semináře *Židé v Čechách*. Zúčastnilo se ho 30 hostů, kteří si vyslechli 19 referátů k novodobým dějinám Židů, které připravili historici, archiváři a pracovníci paměťových institucí, jež se zabývají problematikou židovské historie.

Muzejní archiv zaznamenal v roce 2021 celkem 145 badatelských návštěv. Studovalo v něm 59 badatelů, z toho 50 tuzemských a 9 zahraničních. Ke studiu bylo předloženo 2087 evidenčních jednotek ze 113 archivních souborů. Zájem badatelů se jako v minulých letech soustředil na rodopis, dějiny jednotlivých židovských obcí a dokumentaci nemovitých památek (hřbitovy, synagogy). Pracovníci archivu zpracovali 7 rešerší a poskytli na 105 konzultací a odpovědí na písemné dotazy. Pro badatelské a výstavní účely bylo zpracováno 308 skenů.

Dokumentace nemovitého židovského kulturního dědictví

Odborný pracovník-hebraista D. Polakovič se v roce 2021 věnoval zejména epigrafickému výzkumu Starého židovského hřbitova v Praze, židovským nemovitým památkám na území České republiky, historii Židů, psaní odborných článků, skenování rukopisné databáze Encyklopedie židovských obcí z pozůstalosti Jiřího Fiedlera a rukopisné kartotéky Jana Heřmana k dějinám židovského osídlení v Čechách.

V roce 2021 pokračoval v rámci epigrafického výzkumu židovských náhrobků v komplexní dokumentaci Starého židovského hřbitova v Praze, v indexování jednotlivých náhrobků (přes 1340 položek) a přepisů náhrobních nápisů (přes 860 nápisů).

D. Polakovič se podílel na monografii *Židovské hřbitovy na jihu Čech*, kterou vydal NPÚ České Budějovice ve spolupráci s Židovským muzeem v Praze a společností Matana a. s. Dále uveřejnil následující články: K *dějinnám židovské komunity v Radnicích do roku 1850*, in: Jan Kilián (ed.), *Dějiny města Radnic do roku 1850*, Radnice – Plzeň, Město Radnice – Západočeská univerzita, 2021, s. 232–243. *Medzi vyhnáním a návratom. Židia v Bratislave a na bratislavskom Podhradí (1526–1698)*, in: Zdeněk Hojda – Jan Kahuda – Zdeňka Kokošková (edd.), *Z archivu ke studentům a zase zpět. Věnováno Ivaně Ebelové k životnímu jubileu*, Praha, Nakladatelství Lidových novin – Národní archiv – Filozofická fakulta UK, 2021, s. 298–308.

Kromě publikační činnosti se v průběhu roku 2021 věnoval také osvětové, vzdělávací a přednáškové činnosti. Na 8. konferenci *Židé v Čechách*, kterou pořádalo Židovské muzeum v Praze ve spolupráci s Muzeem Jindřichohradecka, přednesl 13. 10. 2021 přednášku na téma *Mezi tradicí a reformou. Rabín Joachim Deutschmann (1760–1837)*. Ve stejný den byla v jeho zastoupení přednesena přednáška *K dějinám židovského osídlení ve Velharticích*, kterou připravil pro konferenci *Dějiny Velhartic*, již pořádala Katedra historie FPE ZČU v Plzni. Při příležitosti 20. zasedání k problematice sepulkrálních památek, kterou 2. 11. 2021 uspořádal v Praze Ústav pro dějiny umění AV ČR, prezentoval svou přednášku s názvem *Sekundární náhrobky na židovských hřbitovech*.

Dokumentace šoa

Pracovníci Dokumentace šoa pokračovali v katalogizaci a odborném zpracování archivních a dokumentačních materiálů, zodpověděli 269 badatelských dotazů, vypracovali řadu odborných rešerší a poskytovali konzultace, které souvisely zejména s osudy židovského obyvatelstva během 2. světové války. Poskytovali též konzultace veřejnosti, natáčeli rozhovory s pamětníky z první a druhé generace a věnovali se přednáškové a osvětové činnosti. Badatelnu navštívilo celkem 43 badatelů. Velká část badatelské veřejnosti využívá přístup k dokumentům prostřednictvím on-line veřejného rozhraní [Collective Access](#).

Pracovnice Dokumentace šoa J. Šplíchalová a R. Rutová připravily ve spolupráci s Odborem pro vzdělávání a kulturu celou řadu přednášek, projekcí a osvětových besed. V pražských prostorách muzejního Odboru pro vzdělávání a kulturu se 8. 3. 2021 uskutečnila přednáška k připomínce vyvraždění rodinného tábora v Auschwitz-Birkenau. Na stejném místě pak proběhly i čtyři další přednášky: 8. 4. 2021 *Dějiny Židů po nástupu nacistů k moci*, 22. 9. 2021 *Eskalace protizidovské politiky po nástupu Reinharda Heydricha do funkce zastupujícího říšského protektora*, 10. 11. 2021 *F jako fragment. Osudy vězňů brněnského transportu v ghettu Minsk* a 8. 12. 2021 *Dostavte se v pondělí 24. 11. 1941 nejpozději v 5:00 hod. ráno... Zřízení ghetta Terezín*. Pro učitele dějepisu na základních a středních školách byla 8. 4. 2021

Podklady pro ilegální vyučování Irmy Lauscherové v Terezíně. Autor Jiří Lauscher. Dar paní Michaely Vidlákové

v brněnských prostorách muzejního Odboru pro vzdělávání a kulturu uspořádána v rámci semináře *Židé – dějiny a kultura* přednáška na téma *Východiska nacistické rasové politiky*.

Pro Sdružení židovských vojáků a odbojářů při Federaci židovských obcí byla 11. 11. 2021 uspořádána přednáška na téma *Spravedliví mezi národy*. Nové přírůstky Dokumentace šoa byly prezentovány v rámci přednášky *Příběhy nových přírůstků ve sbírkách ŽMP* na konferenci nazvané *Terezínské ghetto a policejní věznice Terezín v represivním systému okupační moci (1940–1945)*, kterou 1. – 2. 11. 2021 pořádal Památník Terezín.

Dokumentace šoa také spolupracovala se sdělovacími prostředky. Na vlnách Českého rozhlasu byla 19. 5. 2021 odvysílána beseda o osudu Otty Daňka z Uhlířských Janovic, který přežil věznění v Osvětimi. Hosty tohoto rozhlasového pořadu byly Jana Šplíchalová a Radana Rutová. Kromě toho si mohli posluchači Rádía Žet vyslechnout rozhovor s Janou Šplíchalovou k 80. výročí vzniku ghetta v Terezíně (24. 11. 2021).

V průběhu roku 2021 proběhla řada komentovaných exkurzí expozicemi ve Španělské a Pinkasově synagoze včetně prohlídky přílehlé Pinkasovy uličky jak pro pamětníky šoa a členy jejich rodin, tak pro kolegy z partnerských pamětových institucí a dárce, kteří věnovali ŽMP své rodinné a osobní materiály. Pracovníci Dokumentace šoa se rovněž jako v předchozích letech podíleli na vyhledávání podkladů a informací o obětech šoa pro osazení nových pamětních desek a pokládání Kamenů zmizelých tzv. „stolpersteinů“ v Praze, Holících, Klánovicích, Poličce, Rychnově nad Kněžnou, Zbraslavi, Třebíči a celé řadě dalších měst.

J. Šplíchalová publikovala ve spolupráci s M. Sidenberg a I. Cermanovou článek k nové expozici ve Španělské synagoze s názvem *Španělská synagoga: rekonstrukce a nová stálá expozice Židé v českých zemích v 19. a 20. století*, In: Muzeum: Muzejní a vlastivědná práce 58 (2020), 2, s. 39–48.

Fotoarchiv

Pracovníci Fotoarchivu ve spolupráci s Odborem správy ICT infrastruktury a digitalizačních procesů importovali 5226 snímků fotodokumentace sbírkových předmětů do databáze [Collective Access](#), z nichž bylo 1038 snímků vizuálního umění, 2966 záběrů rukopisů, 567 snímků textilu a 655 snímků trojrozměrných předmětů. Fotoarchiv též zajišťoval vyhledávání fotografií a vyřídil 40 žádostí tuzemských i zahraničních badatelů včetně poskytnutí požadovaných materiálů, většinou v elektronické podobě.

d) Odbor knihovny

Muzejní knihovna měla v roce 2021 celkem 146 registrovaných čtenářů. Přestože byla několik měsíců z důvodu vládních nařízení uzavřena a multimediální centrum zůstalo zavřené i déle z provozních důvodů, uskutečnilo se 314 badatelských návštěv, přičemž další odborné dotazy byly vyřizovány písemně. Během roku bylo z fondu knihovny vypůjčeno 855 dokumentů, z toho 431 absenčně. Knihovna nabídla stejně jako v minulých letech i výpůjčky meziknihovní výpůjční službou. Jiným knihovnám bylo zapůjčeno 26 dokumentů, pro zaměstnance muzea bylo vyřizováno 31 výpůjček či kopií článků a statí.

Knihovna ŽMP je od roku 2012 zapojena do projektu „Kooperativní tvorba a využívání souborů národních autorit“. Projekt koordinuje a odborně garantuje Oddělení národních jmenných autorit Národní knihovny ČR. Knihovna ŽMP jako lokální supervizor přispívá do databáze národních autorit novými záznamy a zároveň se podílí na opravách stávajících autorit. V roce 2021 pracovníce Odboru knihovny M. Kotyzová nově zpracovala 200 korporativních autorit a 106 personálních autorit.

Po dobu uzavření multimediálního centra se do studovny knihovny přesunul přístup k muzejním i dalším odborným databázím (databáze obětí šoa, databáze sbírkových předmětů, katalog knihovny, katalog sbírek), ale též Archiv vizuální historie USC Shoah Foundation Institute obsahující nahrávky rozhovorů s přeživšími šoa nebo těmi, kdo k tomuto období mohli podat svědectví. Bylo zde také možno zhlédnout ze záznamu večerní pořady Oddělení pro vzdělávání a kulturu, pokud se podařilo zajistit souhlas přednášejícího, a návštěvníci si zde též mohli zakoupit publikace vydávané muzeem.

e) Zastoupení v domácích a zahraničních organizacích

ŽMP se prostřednictvím Ž. Marešové účastnilo jednání Asociace muzeí a galerií ČR (AMG) a zasedání Českého výboru ICOM. I. Cermanová zastupovala ŽMP v Komisi muzejních historiků AMG, D. Baránek v Komisi regionální historie Moravy a Slezska AMG a Ž. Marešová v Muzeologické komisi AMG. Členkami Evropské asociace židovských studií zůstávají nadále I. Cermanová a L. Uličná

ŽMP se jako člen Mezinárodní rady muzeí (International Council of Museums – ICOM) v roce 2021 stalo partnerem Českého výboru ICOM pro spolupráci na přípravách generální konference ICOM Praha 2022. V srpnu 2021 se jako součást příprav generální konference uskutečnila tzv. Inspekční cesta předsedů mezinárodních výborů ICOM do Prahy, jimž ŽMP představili L. Pavlát a Ž. Marešová.

Na výročním zasedání Asociace evropských židovských muzeí (AEJM), jehož se ŽMP každoročně účastní a které se kvůli pandemické situaci v roce 2021 opět konalo online, vystoupila hlavní kurátorka M. Sidenberg v diskusi na téma situace evropských židovských muzeí v období pandemie a účastnila se rovněž představení iniciativy, která si pod záštitou AEJM klade za cíl vytvořit databázi pohřešovaných judaik (projekt s pracovním názvem *Lost and Found Jewish Ceremonial Objects*).

Knihovna ŽMP je členem knihovnických organizací SKIP (Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR) a SDRUK (Sdružení knihoven ČR). ŽMP je dále Z. Pavlovskou zastoupeno v české delegaci International Holocaust Remembrance Alliance – IHRA (dříve Task Force for International Cooperation on Holocaust Education, Remembrance and Research – ITF). ŽMP realizuje prostřednictvím Odboru pro vzdělávání a kulturu grant EHRI-3 a je součástí 4. pracovní skupiny (školení a vzdělávání), v jejímž rámci bude v posledním roce projektu zorganizován metodologický seminář. ŽMP získalo prostřednictvím Odboru pro vzdělávání a kulturu grant MANTIC (Manifestations of Antisemitism in the Czech Republic – Monitoring, Analysis, Reporting and Application in Education), v jejímž rámci budou probíhat vzdělávací aktivity zaměřené na prevenci antisemitismu, xenofobie a rasismu. Ředitel ŽMP L. Pavlát jako dříve působil jako člen redakční rady Nakladatelství Academia.

f) Žádosti o bezúplatné převody předmětů protiprávně odňatých v období holocaustu a 2. světové války

Vzhledem k pokračujícím komplikacím vyvolaným pandemickou situací nadále nedošlo k fyzickému vydání děl, o jejichž bezúplatném převodu správní rada ŽMP rozhodla v předchozích letech. Na předání potomkům původních majitelů tak i v roce 2021 čekaly dva pastely M. Soldingera s portréty Ewalda a Jana Rudolfa Osersových pocházející z majetku paní Josefiny Osers (1894–1942) a plátno Václava Žymunda *Opuštěný dům*, jež náleželo Ing. Evženu Josefu Weignerovi (1911–1942). Nově ŽMP evidovalo žádost o bezúplatný převod portrétu Louise Polatschek [Poláčkové] (1885–1941) od Adolfa Wiesnera. Žádost podaná přímými potomky původní majitelky, kteří se současně vzdali nároků na další díla z jejich rodinného majetku identifikovaná ve sbírkách ŽMP, byla vyhodnocena jako oprávněná. Po uplynutí roční ochranné lhůty dne 11. 3. 2022, jež se počítá od doby zveřejnění uplatněného nároku, který ŽMP shledalo důvodným, může být dílo na základě rozhodnutí správní rady ŽMP vydáno žadatelům.

Adolf Wiesner (1871–1942),
Portrét Louisy Poláčkové,
roz. Kohnové (1885– po r. 1941).

Navrácením tisků skončilo jednání o navrácení dvoudílného vydání rabínské bible *Mikraot gdolot* (Venecia, asi 1517). K předání obou svazků došlo prostřednictvím generálního konzulátu ČR v New Yorku. Zprávu o původu, identifikaci a jednání, které vedly k repatriaci tisků, publikoval M. Bušek v měsíčníku *Roš Chodeš* (2021/11, s. 10–11). V katalogích zahraničních knihoven bylo identifikováno dalších 38 knih z provenience Židovské náboženské obce Praha. Ve všech těchto případech ŽMP vstoupilo v jednání o jejich převodu do muzejní knihovny.

Do Židovského muzea v Praze se
navrátil vzácný hebrejský tisk *Mikraot
gdolot*, tzv. Rabínská bible.

8 Příprava nových expozic a modernizace muzea

V muzejní Galerii Roberta Guttmanna v ulici U Staré školy 3, v Praze 1 se uskutečnila reinstalace výstavy *Robert Guttmann: Pražský poutník*, která přiblížila tvorbu populárního pražského naivisty z doby první republiky, jehož jméno galerie nese. Vzhledem k pandemické situaci, jež významně ovlivnila ekonomickou situaci ŽMP, byla prozatím v prostorách galerie odložena realizace projektu nové stálé expozice s názvem *Kabinet Friedl: Dětské kresby z Tereziína*, který pro ŽMP autorsky zpracovala kurátorka M. Sidenberg.

S ohledem na finanční ztráty způsobené dramatickým propadem příjmů ŽMP v důsledku pandemie rovněž nemohly být zahájeny původně uvažované přípravy reinstalace stálých expozic v Klausově synagoze (*Židovské tradice a zvyky – I. Synagoga a svátky, Židovské tradice a zvyky – II. Běh života*) a Obřadní síní (pokračování stálé expozice *Židovské tradice a zvyky – II. Běh života*).

Jedním z cílů modernizace muzea je též aktivněji zapojit do činnosti veřejnost. V tom sehrává významnou úlohu jak Společnost přátel ŽMP, která měla v roce 2021 celkem 33 platících a 18 čestných členů, tak aktivisté zařízení do Dobrovolnického programu, zahájeného v roce 2011. V roce 2021 se zapojovali noví zájemci, ovšem možnosti jejich uplatnění byly vzhledem k pandemické situaci a s ní spojenými hygienickými opatřeními omezeny.

Pohled z galerie Španělské synagogy po její rekonstrukci. Foto Jiří Šebek

9

Akvizice

V roce 2021 se uskutečnila dvě řádná zasedání a dvě mimořádná (per rollam) jednání Poradního sboru pro sbírkotvornou činnost ŽMP za účasti externích spolupracovníků.

Sbírky muzea byly nejvíce rozšířeny o dary věnované jednotlivci z tuzemska – celkem bylo ŽMP darováno 8 předmětů. Sbírku trojrozměrných předmětů tak například obohatily brož z Terezína a hemometr a laboratorní centrifuga původem z terezínské zdravotní laboratoře, vše z pozůstalosti A. Kiliánové. Významný dar představuje pastel zachycující krajinu v okolí Police nad Metují od významné umělkyně a pedagožky Friedl Dicker-Brandeis (1898–1944), která za války působila v terezínském ghettu jako vychovatelka.

*Friedl Dicker-Brandeis (1898–1944)
Pohled na Ostaš, 1939
pastel na papíře, 430 x 595 mm
signováno PD: fb
ŽMP inv. č. 180.992*

Vzhledem k tíživé finanční situaci ŽMP vyvolané pandemickou situací bylo možné nakupovat předměty do sbírek jen ve velmi omezené míře. Pouze pro sbírku textilu tak byla zakoupena dvojice hedvábných pláštíků na Tóru ze sklonku 19. století ze soukromého majetku z Liberecka. Zakoupení pláštíků na Tóru znamená rozšíření sbírky textilu ŽMP o nečetná judaika pocházející z oblasti bývalých Sudet.

Knihovna ŽMP byla v roce 2021 obohacena o 724 svazků, z nichž přibližně 20 % bylo získáno nákupem. Významným darem byl soubor současné judaistické literatury, za který patří dík ThMgr. Ing. F. Markovičovi a prof. RNDr. Tomáši Pačesovi, DrSc. Do podsbírký Knihy evidované v Centrální evidenci sbírek MK ČR bylo zařazeno 80 tisků, které byly přeřazeny z knihovního fondu nebo získány repatriací.

V roce 2021 se sbírky Dokumentace šoa rozrostly o dary z mnoha rodinných archivů a pozůstalostí. Jednalo se především o historicky cenné dokumenty osobní i úřední povahy, fotografie, korespondenci, deníky, poznámky apod. Celkem bylo získáno 1096 folií. Kromě toho byly pořízeny také digitální kopie zapůjčených materiálů. V roce 2021 darovaly do muzea své rodinné materiály mimo jiné paní M. Vidláková, B. Havránková, J. Dohnalová, J. Nejezchlebová a E. Kiliánová. Mezi nejvýznamnější přírůstky patří

pozůstalosti rodin Fantlových, Lachsových, Šépkových a Raudnitzových z Prahy, Bauerových, Daňkových, Hahnových, Herschmannových a Piowatých z Brna, Friedových z Třebíče a dále materiály rodin Pickových, Randových, Löwidtových, Dubových, Hellerových, Kindermannových a Lauscherových. Nově získané materiály budou po pečlivé katalogizaci postupně zpřístupněny badatelské veřejnosti prostřednictvím webového rozhraní [Collective Access](#).

Archiv ŽMP zakoupil v roce 2021 tři portrétní fotografie Roberta Guttmanna a obdržel darem jedno pečetidlo z 18. století.

10

Vzdělávací aktivity

ŽMP stejně jako v minulých letech nabízelo prostřednictvím Odboru pro vzdělávání a kulturu (OVK) s pobočkami v Praze a v Brně četné pořady, programy a projekty.

Pražská pobočka připravila 7 typů tematických přednášek, 11 interaktivních workshopů a 10 výtvarných dílen. Programy se týkaly nejrůznějších aspektů židovské kultury – tradic a zvyků, biblických dějin či dějin Židů v Čechách a na Moravě. Velká pozornost byla tradičně věnována výukovým programům s tematikou antisemitismu a šoa.

V rámci „Celoměstských programů podpory vzdělávání na území hl. m. Prahy pro rok 2021“ OVK Praha rovněž již sedmým rokem rozvíjelo projekt na podporu studentů a pedagogů učňovského školství zaměřený na prevenci společensky nebezpečných jevů. Cílem projektu, jehož se zúčastnilo 1034 studentů učňovského školství, je účinně působit v oblasti prevence extremismu, rasismu a antisemitismu.

*Semináře pro pedagogy
na téma Židé – dějiny a kultura*

Všech vzdělávacích programů v pražské pobočce OVK se zúčastnilo 2962 českých žáků a studentů. Zároveň byly některé programy a semináře připraveny i pro 67 zahraničních studentů. Programu vedoucí OVK Z. Pavlovské v Kapském Městě v Jihoafrické republice se zúčastnilo přes 500 studentů.

Za účasti 96 pedagogů dále proběhly čtyři jednodenní semináře *Židé – dějiny a kultura*, přičemž jejich jarní cyklus byl přenesen do online prostředí. V srpnu 2021 se za účasti dalších 37 pedagogů (15 v pražské pobočce a 22 v brněnské pobočce OVK) uskutečnil již třetí nadstavbový seminář *Židé – dějiny a kultura* s názvy *Španělská a Jeruzalémská synagoga: příběh židovské komunity v moderní době* v Praze a *Židovská Morava* v Třebíči.

Na některých svých projektech pražská pobočka OVK spolupracovala s dalšími institucemi např. s Památníkem Terezín na seminářích pro pedagogy. Také mnohé vzdělávací aktivity pobočky brněnské pobočky OVK byly výsledkem spolupráce s dalšími institucemi. Ve spolupráci s Muzeem romské kultury se uskutečnil workshop *Nezapomeneme 2021*. Pro základní a střední školy se uskutečnilo celkem 29 online workshopů s tematikou holocaustu při příležitosti Mezinárodního dne památky obětí holocaustu a předcházení zločinům proti lidskosti. OVK v Brně zajistilo též komentované prohlídky po místním židovském hřbitově a synagoze pro 142 návštěvníků. Všechny vzdělávací programy v brněnské pobočce OVK se zúčastnilo 466 žáků a studentů.

Během letních prázdnin pražská pobočka OVK opět organizovala příměstské tábory pro děti. V červenci se uskutečnil týdenní příměstský tábor s názvem *Po stopách vojvody Čecha* a v srpnu se konal týdenní tábor s názvem *Co se skrývá v muzeu?* Celkem se těchto táborů účastnilo 34 dětí.

*Během letních prázdnin organizovalo
OVK příměstské tábory pro děti.*

V roce 2021 nebylo možné s ohledem na pandemickou situaci navázat na několikaletou úspěšnou realizaci vzdělávacího projektu ŽMP *Zmizelí sousedé*, který je určen žákům základních a středních škol. Tento unikátní projekt mapuje osudy obětí šoa přímo v místě bydliště účastníků projektu. Jeho cílem není jen dokumentovat osudy Židů za 2. světové války, ale klade důraz na postoje a přístup účastníků projektu k etnickým a náboženským menšinám.

Beseda s tvůrci projektu Už tam budem, Mojžíši? Pavlínou Šulcovou, ředitelkou kulturně komunitního centra JCC Prague, a Davidem Kalikem, výtvarníkem a ilustrátorem.

a) Večerní pořady v Oddělení pro vzdělávání a kulturu

Kulturní pořady pro veřejnost připravovaly v roce 2021 jak pražská, tak brněnská pobočka Odboru pro vzdělávání a kulturu (OVK). Programy v pražské Maiselově synagoze zahrnovaly koncerty klasické hudby s vazbou na židovskou tematiku, diskuse a komponované večery. V prostorách auditoria OVK v Maiselově ulici 15 v Praze 1 se pak konaly zejména přednášky, projekce a výstavy.

Od ledna 2021 platila pro večerní pořady pro veřejnost přísná epidemiologická nařízení. Kulturní program pro veřejnost byl proto přenesen do online prostoru tak jako na podzim roku 2020. Od června se pořady opět konaly naživo. Ať už prezenčně nebo online se podařilo uspořádat 57 večerních pořadů a koncertů, kterých se zúčastnilo 1524 osob.

V první polovině roku pokračoval přednáškový cyklus *Židé a starověký Přední východ*, v jehož rámci vystoupili se svou přednáškou prof. M. Prudký, doc. D. Antalík, Dr. D. Cielontko, Dr. J. Rückl a doc. P. Sláma. V druhé polovině roku se stěžejním tématem nového přednáškového cyklu staly události roku 1941, především založení ghetta Terezín a zahájení deportací Židů z českých zemí. V rámci cyklu nazvaném *Události roku 1941 ve vzpomínkách pamětníků a dokumentech ŽMP* připomněly tyto tragické milníky historička Památníku Terezín R. Rutová a historička ŽMP J. Šplíchalová. Od června byl také obnoven cyklus filmové historičky A. Aronové, který se věnoval současnému izraelskému filmu.

Během roku 2021 pokračovala i spolupráce s partnerskými organizacemi ŽMP. Díky spolupráci s Polským institutem v Praze u příležitosti Mezinárodního dne památky obětí holocaustu a předcházení zločinům proti lidskosti mohli diváci v lednu zhlédnout online přehlídku tří dokumentárních filmů s tematikou šoa. Společně s Pražským literárním domem autorů německého jazyka byly realizovány dva večerní pořady v Maiselově synagoze, které připomínaly nedožitá životní jubilea dvou předních českých spisovatelů, Oty Pavla a Arnošta Lustiga.

K osobnosti Arnošta Lustiga se rovněž vázala online beseda s jeho dcerou E. Lustigovou o nově vydané knize *Vlín štěstí Arnošta Lustiga*. Díky online vysílání také bylo možné se propojit s dcerou L. Reinerové

paní A. Fodorovou, která z Londýna hovořila o své nové knize *Lenka*. V únoru proběhla online beseda o knize *Dopisy přes zeď* izraelsko-amerického autora J. Haleviho, které se za moderování J. Fingerlanda zúčastnili I. Kalhousová, H. Ulmanová a T. Pojar. Významným hostem večerních pořadů byl v září předseda londýnské organizace Memorial Scrolls Trust, J. Ohrenstein, který s rabínem D. Maxou hovořil o příběhu českých svitků Tóry v Londýně.

I v roce 2021 se se zájmem setkaly pořady pro rodiče s dětmi, které se za podpory Nadačního fondu obětí holocaustu konaly celkem šestnáctkrát v obou pobočkách OVK. Zúčastnilo se jich 234 osob.

Podobně jako v Praze, také do fungování brněnské pobočky v roce 2021 významně zasáhla epidemie. Většina kulturně vzdělávacích pořadů se tak ve spolupráci s OVK Praha, Židovskou obcí Brno a Kulturním a vzdělávacím centrem rabína Federa uskutečnila v online prostředí. Tímto způsobem byly z Brna odvysílány dvě přednášky z cyklu *Domy věčnosti o moravských židovských hřbitovech* a představení knihy H. Hoškové Weissové *Nikdo nás nečekal*.

Brněnská pobočka OVK organizovala komentované prohlídky funkcionalistické synagogy Agudas achim.

Součástí činnosti OVK byly i výstavy zmíněné v části „Výstavy ve spolupráci s dalšími institucemi“.

Brněnské OVK se zapojilo do několika lokálních festivalů. Festival „Brno a jeho chrámy“ pořádaný Turistickým a informačním centrem Brno ŽMP podpořilo komentovanými prohlídkami synagogy Agudas achim. Do festivalu „Brněnská muzejní“ noc se brněnská pobočka OVK zapojila zpřístupněním výstav *Přetnuté životy/Archy rodiny Maierovy a Masaryk a Svatá země*. V říjnu brněnské OVK spoluorganizovalo předpremiéru filmu *Zpráva* spojenou s besedou s tvůrci filmu v kině Art. V listopadu ve spolupráci s Masarykovou univerzitou proběhla akce *Brno – Minsk*, připomínající 80. výročí prvních transportů z Brna. Její součástí byla výstava připomínající studenty Masarykovy univerzity zavražděné v koncentračních táborech, dále videomapping, besedy a promítání tematických dokumentů v Univerzitním kině Scala.

Na oslavách Evropského dne židovské kultury 2021 se brněnská pobočka OVK podílela společně s Židovskou obcí Brno vernisáží americko-belgické abstraktní malířky s židovskými kořeny Valentine Svihálek a komentovanými prohlídkami funkcionalistické synagogy Agudas achim.

b) Koncerty a další kulturní akce ve Španělské synagoze a Maiselově synagoze

Také v roce 2021 se koncerty ŽMP konaly především v Maiselově synagoze. Jarní koncerty z programové řady 2020/2021 zde musely být kvůli epidemiologickým nařízením odloženy a prvním naživo uskutečněným koncertem se tak stalo až červnové vystoupení dechového souboru Trifoglio. Od října 2021 byla úspěšně zahájena nová koncertní sezóna 2021/2022. Do konce roku 2021 proběhly tři koncerty této řady. V říjnu se uskutečnil koncert s názvem Simchat Muzika, v listopadu vystoupilo smyčcové Trio Domenica a v prosinci pak proběhl koncert s názvem Hebrejské meditace.

Online přenos slavnostního koncertu u příležitosti Jom ha-šoa ve ha-gvura, kde vystoupil Kvartet Martinů za doprovodu mezzosopranistky Olgy Černé.

Kvůli zákazu živých vystoupení bylo možno v první polovině roku 2021 uskutečnit ze Španělské synagogy jen přenosy online. Při příležitosti Mezinárodního dne památky obětí holocaustu a předcházení zločinům proti lidskosti vystoupilo na koncertu, který se konal ve spolupráci s Židovskou obcí v Praze a Nadačním fondem obětí holocaustu, Doležalovo kvarteto. V dubnu byl pak přenášén slavnostní koncert u příležitosti Jom ha-šoa ve ha-gvura, na kterém vystoupilo Kvarteto Martinů za mezzosopranistky doprovodu O. Černé. Oba koncerty do konce roku 2021 zhlédlo na [YouTube kanálu](#) ŽMP více než 2000 diváků.

Díky částečné obnově cestovního ruchu byla opět navázána spolupráce s agenturou BM ART, která od prosince 2021 začala ve Španělské synagoze znovu pořádat koncerty určené především zahraničním návštěvníkům.

12

Publikační činnost

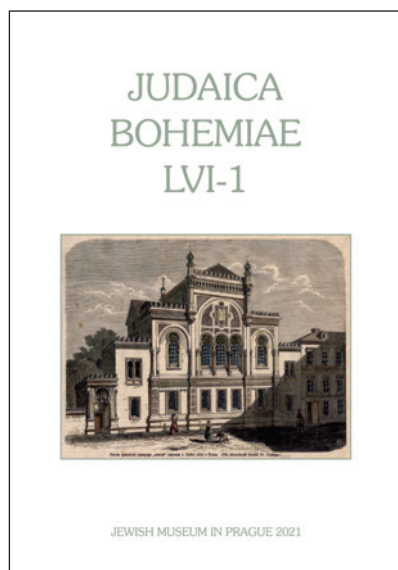
V roce 2021 ŽMP vydalo v české a anglické mutaci publikaci *Dějiny Židů v českých zemích v 19.–20. století*, navazující na novou expozici ve Španělské synagoze.

Nevelká kniha s důrazem na obrazovou stránku stručně rekapituluje židovskou historii po josefinských reformách. V první části si všímá zásadních změn po revoluci v roce 1848 s postupnou emancipací a integrací Židů do většinové společnosti a následného občanského a politického zrovnoprávnění v roce 1867 v Rakousko-uherské monarchii. Zaznamenává i rostoucí politický antisemitismus a zrod sionistického hnutí s úsilím o dosažení vlastní národní identity.

Druhá část publikace pak líčí rozhodující politické události od mnichovské dohody a okupace Čech a Moravy v březnu 1939, přes období šoa a účast Židů na protinacistickém odboji po obtížnou poválečnou obnovu života. Zachycuje represe v období komunistického režimu a konečně nové počátky židovské komunity v České republice po pádu komunismu v listopadu 1989.

Publikaci doprovází 165 kvalitních vyobrazení exponátů z nové stálé expozice ve Španělské synagoze včetně mnoha dobových fotografií, z nichž mnohé jsou zde reprodukovány poprvé. Významné jsou přitom zastoupeny předměty ze sbírek ŽMP.

V roce 2021 ŽMP vydalo dvě čísla odborného periodického časopisu *Judaica Bohemiae*, který se specializuje na vydávání odborných studií k dějinám a kultuře Židů v českých zemích, respektive širším středoevropském prostoru (území někdejší habsburské monarchie). Časopis vychází od roku 1965 a jeho publikačním jazykem je angličtina a němčina. Na obsahu časopisu se pravidelně podílejí vedle českých i zahraniční přispěvatelé. Od roku 2009 je časopis vydáván opět dvakrát ročně (v letech 1994–2008 byla publikace ročenkou).

Červnové číslo *Judaica Bohemiae* 56 (2021), 1 obsahuje studii D. Soukupa (*Anti-Jewish Rhetoric of Canon Law: Ecclesiastical Legislation and Jews in the 14th-Century Bohemian Lands*), jež se zabývá pozdně středověkou protizidovskou rétorikou a podrobně zkoumá vnímání židovské komunity v českých zemích v církevních dílech 14. století. Příspěvek M. Buňatové (*Jewish Goldsmiths in Early Modern Prague: A Paper on Immigration, Labour Mobility, and Socio-Economic Relations in 16th-Century Prague Jewish Society*) přibližuje podmínky, za kterých se v 16. století pražští Židé směli věnovat zlatnickému řemeslu a sleduje též jejich širší kulturně-sociální rámec života a zapojení do dalších finančních obchodů. Příspěvek Z. Stokláskové (*Silent (In)Tolerance? Jewish Academics in the Office of Rector at the German University of Prague before 1933*) analyzuje okolnosti volby židovských učenců do funkce rektora Německé univerzity v Praze a problémy, kterým museli čelit, protože byli židovského vyznání. Rubrika Zprávy obsahuje příspěvek M. Sidenberg, I. Cermanové a J. Šplíchalové, představující koncepci, obsah a podobu nové stálé expozice Židovského muzea v Praze, *Židé v českých zemích, 19.–20. století* (*Jews in the Bohemian Lands, 19th–20th Centuries*) ve Španělské synagoze. Zpráva A. Pařika se věnuje rekonstrukci barokní venkovské synagogy v Polici na Moravě a zpráva L. Matuškové výstavě translokačních plánů židovských obydlí z 18. století, uspořádané na podzim 2020 Národním archivem v Praze.

Prosincové číslo *Judaica Bohemiae* 56 (2021), 2 obsahuje studii J. Spyry (*'Court Jews' ['Hofjuden'] in Remote Areas of Silesia: A Contribution to the Seventeenth-Century History of the Jews in the Bohemian Lands*), jež se zabývá působením tzv. dvorních Židů ve službách slezských knížat v 17. století.

Příspěvek A. Jelínkové (*The Haskalah in Brno (Brünn)? Enlightenment Works Produced by the Moravian Hebrew Printing Press*) zkoumá a objasňuje dosud neznámé okolnosti vydávání židovské osvícenské literatury v Brně na konci 18. století. Materiálová studie L. Blechové (*Jews in the Lesser Town of Prague during the Transition from the Middle Ages to the Early Modern Period. Houses, Period Contexts and the Malostranský Family*) se na základě důkladného archivního výzkumu věnuje soužití židovského a křesťanského obyvatelstva na Malé Straně v 15. a na počátku 16. století a rekonstruuje rodinné a obchodní vazby tamějších Židů. V rubrice Zprávy referuje P. Kocman o mezinárodní konferenci 'Dokumentační centrum holokaustu na Moravě', jež s cílem, zahájit diskuze o plánovaném vzniku muzea židovských dějin na Moravě, proběhla koncem června 2021 v Brně.

V prosinci 2021 se uskutečnil dotisk publikace *Židovská Praha*.

V české i anglické verzi pokračovalo vydávání čtvrtletního elektronického Zpravodaje i tištěného dvouměsíčního programového přehledu muzea, obsahujícího základní informace o památkách ve správě muzea, jeho stálých expozicích a aktuálně připravovaných výstavách, koncertech, programech pro rodiče a děti, komentovaných prohlídkách, přednáškách a diskusních večerech.

Židovské muzeum v Praze spolupracovalo v roce 2021 s 282 českými a 119 zahraničními administrativními, kulturními, akademickými a vzdělávacími institucemi. Celkově jich bylo o 83 více než v roce 2020.

a) Výpůjčky

Ve sbírkové oblasti muzeum pokračovalo v již započatém systému uzavírání jednoletého až dvouletého smluvního vztahu s českými i zahraničními dlouhodobými vypůjčiteli. Aktuálně jde o Federaci židovských obcí v ČR, 9 českých židovských obcí a dalších 9 kulturních subjektů. V roce 2021 bylo prodlouženo 8 smluvních vztahů, přičemž každému předcházela kontrola a vyhodnocení fyzického stavu předmětů pracovníky ŽMP. V zahraničí ŽMP dlouhodobě participuje výpůjčkou v expozici House of European History v Bruselu.

V důsledku pandemické situace v ČR se uskutečnily pouze tři sezónní výpůjčky, a to do prostor bývalých synagog pro města Turnov, Kolín a Hartmanice. Ostatní krátkodobé výstavy byly zrušeny nebo přesunuty na zatím neupřesněná data.

Celkem bylo v roce 2021 tuzemským i zahraničním subjektům zapůjčeno 132 evidenčních čísel, obsahujících 156 jednotlivin. Dále bylo zapůjčeno 85 předmětů z pomocného fondu, jež jsou využívány pro výstavy v náročnějších klimatických podmínkách nebo k liturgickým účelům.

ŽMP poskytlo v roce 2021 celkem 131 povolení k užití materiálů ŽMP pro knižní, časopisecké, propagační a studijní účely stejně jako k fotografování a natáčení v objektech ŽMP.

b) Neziskový sektor, informace a konzultace, média

Podstatná byla i spolupráce s institucemi a neziskovými organizacemi v oblasti vzdělávání a kultury, zmiňovaná samostatně na příslušném místě této zprávy.

Odborní pracovníci ŽMP dále osobně či písemně poskytovali informace a konzultace nezbytné pro činnost dalších institucí, odborníků různých oborů, obnovu památkových objektů a přípravu expozic na různých místech České republiky.

Ředitel muzea Leo Pavlát tak jako v minulých letech zpracovával odborná vyjádření pro učebnice, usilující o udělení doporučující doložky MŠMT, a v médiích i pro interní potřebu FŽO se vyjadřoval na téma judaismu, židovských dějin, antisemitismu a společenské situace (mimo jiné: ČT24 – 27. 1. 2021, 30. 4. 2021 a 1. 9. 2021, CNN Prima News 9. 1. 2021, TV Nova 27. 1. 2021, kanál Badatelé na YouTube 28. 2. 2021 – streamované video *Badatelé živě: Tajemství pražského Golema*, TV Noe 18. 4. 2021, Hospodářské noviny 11. 2. 2021, Rádio Proglas 26. 7. 2021, Český rozhlas – pořad Osobnost plus 13. 10. 2021. Nadále zůstával spoluautorem a pravidelným přispěvatelem (v roce 2021 celkem 27 příspěvků) týdenního rozhlasového pořadu Českého rozhlasu [Šalom alejchem](#), jehož koncepci připravil.

c) Účast na dalších projektech

ŽMP se v roce 2021 podílelo na řadě akcí pořádaných jinými institucemi.

Již tradičně se zaměřilo na veřejnou připomínku šoa. Ke Dni památky obětí holocaustu a předcházení zločinům proti lidskosti připravilo 27. 1. 2021 slavnostní koncert ve Španělské synagoze. Vzhledem k pandemické situaci byl mimořádně přenášen pouze online ([YouTube kanál ŽMP](#)) (viz kapitola 11 b).

Také mnohé vzdělávací aktivity pobočky Oddělení pro vzdělávání a kulturu v Brně byly výsledkem spolupráce s dalšími institucemi (viz kapitola 11 a).

Pravidelné setkání delegátů mezinárodní organizace IHRA, která sdružuje odborníky z 34 států, se uskutečnila online 31. 5.–10. 6. 2021 a 8. 11.–11. 11. 2021 pod záštitou Řecka jako pořadající země pro rok 2021 za účasti vedoucí OVK Z. Pavlovské, která zastupovala Českou republiku.

Pracovníci ŽMP Ž. Marešová, L. Uličná a A. Putík spolupracovali s Rothschild Foundation Hanadiv Europe na projektu online výkladového slovníku judaik *Judaica Index*.

Prováděné práce zahrnovaly úklid, údržbu, opravy a rekonstrukce stavebních a technologických částí staveb, zajištění potřebných servisních a revizních prací, údržbu a rozvoj integrovaného zabezpečovacího systému, péči o zeleň na Starém židovském hřbitově a před Maiselovou synagogou. Průběžně bylo také zabezpečováno plnění povinností v oblasti požární ochrany a bezpečnosti a ochrany zdraví pracujících a povinností v oblasti podnikové ekologie.

Po dobu nařízeného uzavření ŽMP byl přitom omezován úklid a technická zařízení budov byla provozována v úsporném režimu.

V průběhu roku byly v souvislosti s nepříznivými ekonomickými dopady pandemie koronaviru upravovány nájemní a podnájemní smlouvy s cílem zajistit optimální výši nájemného při zachování ekonomických aktivit ŽMP a jednotlivých podnájemců.

Byly provedeny všechny předepsané revize a kontroly systémů technického zařízení budov, elektrických zařízení, výtahů a pojezdových plošin, zabezpečovacích a protipožárních systémů včetně odstranění diagnostikovaných poruch a nedostatků. Dle aktuální potřeby byly rovněž zajištěny všechny nezbytné opravy stavebních a technologických poruch v objektech ve správě ŽMP.

Na Starém židovském hřbitově byl proveden zdravotní, bezpečnostní a výchovný prořez 35 vybraných stromů. Jeden javor, u kterého znalecký posudek stanovil značnou rizikovost, byl pokácen.

V oblasti informačních technologií byl dokončen přechod na aktuální verzi programu [Collective Access](#), který slouží k evidenci sbírek, ukládání dat odboru archivu a zpřístupnění informací veřejnosti. Do vlastní správy muzea byly převzaty náplně audiovizuálních prvků v Maiselově synagoze a Informačním a rezervačním centru. Muzeum tak již v této oblasti není závislé na externích dodavatelích. Byly vyměněny dvě tiskárny sloužící centralizovanému tisku v administrativní budově muzea.

Dále byl s přihlédnutím k legislativním a technologickým změnám aktualizován projekt Optimalizace bezpečnostních systémů. Podstatnou úsporu personálních nákladů umožní v roce 2021 zahájené střežení Smíchovské synagogy prostřednictvím pultu centrální ochrany Hasičského záchranného sboru hlavního města Prahy.

Náhrobky na
Starém židovském hřbitově

15

Oddělení bezpečnosti

ŽMP v roce 2021 nadále usilovalo o zlepšení zabezpečení zaměstnanců, návštěvníků, movitého i nemovitého majetku a provozu. Projevilo se to v pokračující stabilizaci týmu Oddělení bezpečnosti a pozornosti věnované jeho činnosti. Specificky se jednalo o průběžnou analýzu aktuální bezpečnostní situace, identifikaci hrozeb a přijetí adekvátních bezpečnostních opatření v reálném čase. S tímto zřetelem ŽMP i nadále kladlo důraz na profesní přípravu pracovníků Oddělení bezpečnosti, orientovanou na aktuální bezpečnostní hrozby, v roce 2021 v souladu s aktuálně platnými vládními protiepidemickými pravidly. V průběhu roku 2021 řešilo Oddělení bezpečnosti v souladu s interními směnicemi několik mimořádných situací, opakovaně za operativní spolupráce se složkami Policie ČR a Městské policie hl. m. Prahy.

Při zajišťování objektů a bezpečnosti návštěvníků ŽMP na základě Memoranda o spolupráci při zajišťování bezpečnosti židovských institucí jakožto měkkých cílů z 5. 4. 2016 spolupracuje s dalšími židovskými subjekty a Policií ČR. Oddělení bezpečnosti svou činnost rovněž konzultuje se zahraničními bezpečnostními experty zejména v oblasti krizového plánování a řízení vnitřní komunikace.

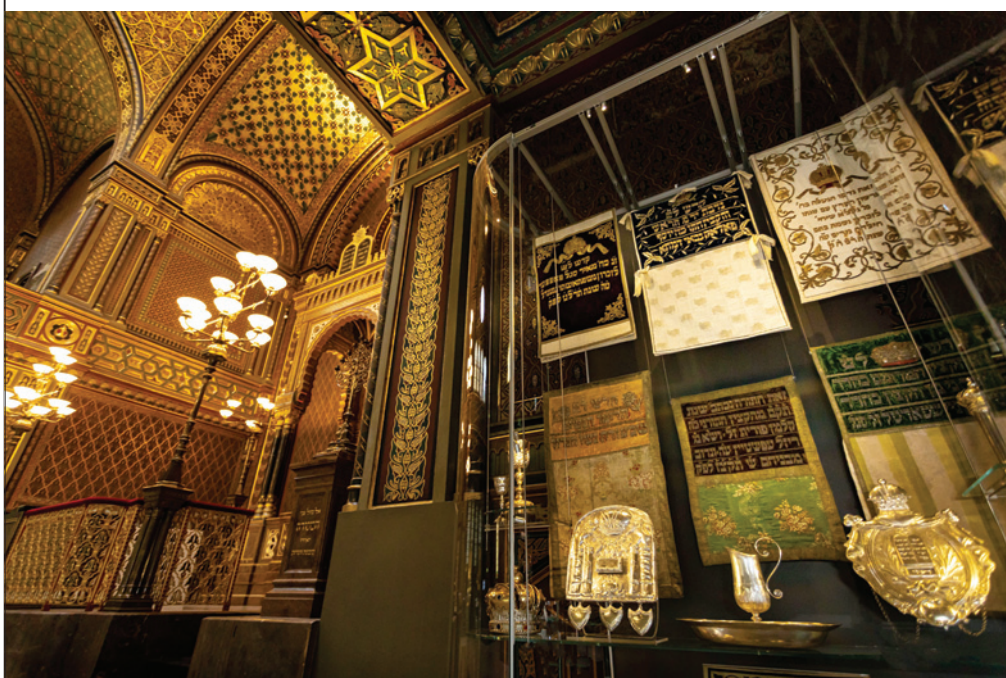

16

Investice

V důsledku negativních finančních dopadů pandemie koronaviru musely být pozastaveny plánované investice na připravované projekty další modernizace ŽMP. V roce 2021 se tak uskutečnila pouze jedna významná investice ve výši necelých 800 000 Kč včetně DPH spočívající v přechodu střežení Smíchovské synagogy prostřednictvím pultu centrální ochrany Hasičského záchranného sboru hl. m. Prahy. Kromě úspory provozních nákladů znamená tato investice výrazné zvýšení požární ochrany Smíchovské synagogy a všech předmětů, které jsou v ní uloženy a archivovány.

*Nově zrekonstruovaný interiér
Španělské synagogy*

Židovské muzeum v Praze podalo v roce 2021 celkem 29 žádostí o grant či dotaci, z toho 13 dotací z programu na podporu zaměstnanosti Antivirus. Z uvedeného počtu nebyla žádná žádost zamítnuta, 26 bylo schváleno a u 3 nebylo ŽMP ke konci roku 2021 vyrozuměno.

V roce 2021 obdrželo ŽMP dary ve výši 2 121 554 Kč (z toho převod z roku 2020 činil 1 448 209 Kč) a dotace (státní i nestátní) ve výši 25 885 775 Kč (z toho převod z roku 2020 činil 2 606 464 Kč). Do roku 2022 a let následujících se převádějí nedočerpané dary ve výši 1 434 629 Kč a dotace ve výši 19 717 204 Kč. Využity byly dary a dotace ve výši 6 855 496 Kč.

Mimo výše uvedených darů a dotací obdrželo muzeum státní dotace z programů zmírňujících dopad pandemie koronaviru, a to 4 464 337 Kč z programu Antivirus A, A+ a B, dále 33 455 666 Kč z programu Udržitelnost pro muzea II a náhradu pro vydavatele ve výši 49 158 Kč. Tyto prostředky byly v roce 2021 zcela využity.

V České republice činnost ŽMP v roce 2021 kromě 46 dárců významně podpořily zejména následující instituce:

- Ministerstvo kultury ČR: program Udržitelnost pro muzea II.
- Ministerstvo kultury ČR: projekt Provozní soubory realizované v rámci akce Nová expozice a související stavební úpravy Španělské synagogy
- Ministerstvo práce a sociálních věcí: podpora zaměstnanosti prostřednictvím programu Antivirus A, A+ a B
- Ministerstvo kultury ČR: projekt na ochranu měkkých cílů v oblasti kultury
- Ministerstvo vnitra ČR: podpora provozu akreditovaného Archivu Židovského muzea v Praze
- Hlavní město Praha: projekt na podporu vzdělávání učňů a na podporu slavnostního koncertu Jom ha-šoa
- Nadační fond obětí holocaustu: restaurování náhrobků na Starém židovském hřbitově, nahrávání rozhovorů s pamětníky, nedělní dílny pro děti, projekt vzdělávání studentů, kulturní program a podpora mentálně a fyzicky postižených návštěvníků
- Český výbor ICOM: vydání doprovodné publikace k nové expozici ve Španělské synagoze „Židé v českých zemích v 19. –20. století“
- DILIA, divadelní, literární, audiovizuální agentura, z. s.: výplata náhrady pro nakladatele dle usnesení vlády ze dne 1. 3. 2021 č. 238

Významnými zahraničními podporovateli projektů v roce 2021 byla jednak European Holocaust Research Infrastructure, která pokračovala v podpoře projektu cíleném na vzdělávání studentů doktorských programů. ŽMP se v roce 2021 současně těšilo významné podpoře zahraničního partnera, který si nepřál být jmenován, a Evropská komise podpořila ŽMP v rámci projektu Manifestations of Antisemitism in the Czech Republic – Monitoring, Analysis, Reporting and Application in Education (akronym MANTIC), kde ŽMP figuruje spolu s FŽO jako partner Židovské obce v Praze. Projekt se uskutečnil v roce 2022.

Nejvýznamnější grantový počín roku představuje financování projektu KU-CH1-083 – Tajemství půdy z Fondů Evropského hospodářského prostoru 2014–2021 v rámci Programu Kultura. Podpora činí

16 808 175 Kč, tj. cca 90 % celkových způsobilých výdajů projektu. Realizace projektu, schváleného 28. 4. 2021, započala 1. 11. 2021, termín ukončení je plánován na 31. 12. 2023. Cílem projektu je ošetřit (konzervovat nebo restaurovat), odborně zpracovat (zkatalogizovat a zdigitalizovat), kvalitně trvale uložit (do renovovaného depozitáře) a veřejnosti komplexně online i prostřednictvím výstav a doprovodných programů prezentovat výjimečný soubor více než 3000 sbírkových předmětů pocházejících z nálezů z českých a moravských geniz.

Rok 2021 se nesl podobně jako rok 2020 ve znamení epidemie koronaviru s náznaky zlepšení situace ke konci roku – vyššími počty návštěvníků, a tím i zvýšenými tržbami ze vstupného jako hlavního zdroje výnosů ŽMP.

V roce 2019 výnosy muzea dosáhly 215 565 303 Kč. V roce 2020, kdy bylo ŽMP dlouhou dobu nuceně uzavřeno, došlo k jejich propastnému snížení na 46 880 542 Kč – o 168 684 761 Kč méně, což znamenalo pokles o 78,25 %. V roce 2021 dosáhly výnosy muzea 84 566 197, což oproti roku 2020 znamená navýšení o 80,38 %, ovšem v porovnání s „předcovidovým“ rokem 2019 se stále jedná o zásadní snížení výnosů o 60,77 %. Rozhodující podíl na tom má ztráta ze vstupného. Muzeum totiž bylo i v roce 2021 částečně uzavřeno, a to od 1. 1. 2021 do 2. 5. 2021. Od 3. 5. bylo otevřeno v omezeném režimu – tedy pouze se zpřístupněním Starého židovského hřbitova a Španělské synagogy. Od 2. 6. byly otevřeny všechny návštěvnícké objekty muzea, avšak se zkrácenou otevírací dobou. V důsledku těchto uzavření na základě vládních opatření a současně omezené možnosti návštěv zahraničních návštěvníků v dalších měsících dosáhly tržby muzea ze vstupného pouze 36 659 638 Kč. Znamenalo to jen nevýrazné zlepšení oproti roku 2020 s výnosy ze vstupného 30 895 642 Kč, když v posledním „předcovidovém“ roce 2019 tržby ze vstupného dosáhly 194 157 284 Kč

ŽMP na krizi vyvolanou pandemií COVID 19 reagovalo i v roce 2021 redukováním rozpočtem, zastavenými investicemi, snižováním počtu zaměstnanců, zmrazením růstu platů a částečným zrušením odměn. Náklady se oproti roku 2020 snížily o 15 671 653 Kč (12,46 %). Muzeum omezilo veškeré nákupy materiálu a služeb nad rámec nezbytných fixních nákladů. Jedinou výjimkou představovaly náklady vázané na získané účelové dotace. Nižších nákladů bylo dosaženo jak pokračujícím poklesem počtu zaměstnanců, tak i počtem přepočtených úvazků. V porovnání s rokem 2020 klesly mzdové náklady o 4 601 492 Kč. Podstatných úspor bylo dosaženo u placených nájmu díky vstřícnosti nájemců, především Židovské obce v Praze a její akciové společnosti Matana, kteří muzeu poskytli významné slevy. Na druhé straně ŽMP poskytovalo slevy nájmu i svým podnájemcům.

Celkovému hospodaření ŽMP za rok 2021 významně napomohla mimořádná dotace od Ministerstva kultury ČR v rámci programu COVID – Udržitelnost pro muzea II, a to ve výši 33 455 666 Kč.

I přes přijatá úsporná opatření a mimořádnou dotaci od Ministerstva kultury ČR skončilo hospodaření ŽMP v roce 2021 po zdanění ve ztrátě 25 549 235,04 Kč. Nehledě na to vznikla muzeu daňová povinnost ve výši 216 080 Kč, protože jako nezisková organizace byla i za této situace povinna zdanit příjmy z pronájmů a z reklam.

Židovské muzeum v Praze

U Staré školy 1

110 00 Praha 1

T: +420 222 749 211

E: office@jewishmuseum.cz

W: www.jewishmuseum.cz

V Praze 12. 5. 2021

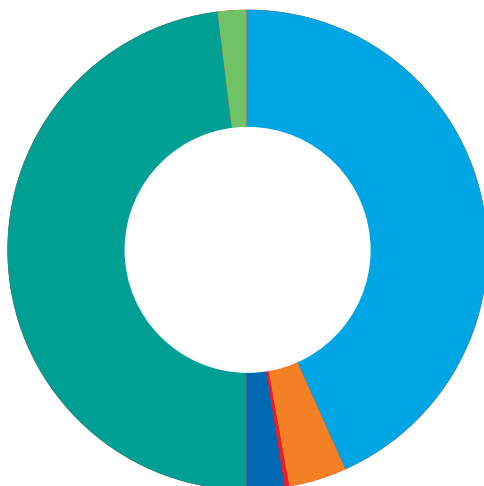
Leo Pavlát

Ředitel Židovského muzea v Praze

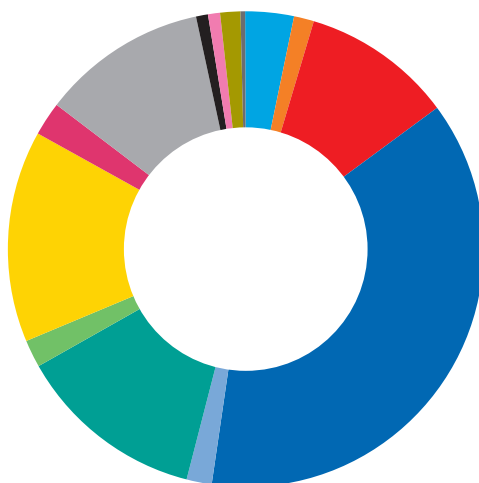
Příloha č. 1 – Plnění rozpočtu ŽMP v roce 2021 (v tis. Kč)

*Zdroje příjmů Židovského
muzea v Praze (2021)*

- 43,3 % Vstupné
- 3,8 % Nájem
- 0,2 % Prodej upomínkových předmětů
- 2,6 % Ostatní služby
- 48,2 % Dary a dotace
- 1,8 % Výnosy ostatní

*Výdaje Židovského
muzea v Praze (2021)*

- 3,3 % Energie, voda, plyn
- 1,4 % Opravy
- 10,1 % Nájem
- 37,2 % Mzdové náklady
- 1,7 % Ostatní osobní náklady
- 12,9 % Soc. a zdrav. pojištění
- 1,9 % Zákonné sociální náklady
- 0,0 % Poskytnuté dary
- 14,5 % Odpisy
- 2,1 % Pojistné
- 11,3 % Služby
- 0,8 % Ostatní náklady
- 0,1 % Nákup knih
- 0,0 % Nákup sbírkových předmětů
- 0,8 % Dokončené investice
- 1,5 % Materiál
- 0,2 % Daň z příjmu

Příloha č. 2 – Výkaz zisku a ztrát (v tis. Kč)

	k 31. 12. 2020	k 31. 12. 2021
VÝNOSY	46 880	84 566
Tržby za zboží a služby	5 325	5 599
Tržby ze vstupného	30 896	36 657
Dary a dotace	7 244	40 778
Zúčtování rezerv	0	0
Ostatní výnosy	3 415	1 532
PROVOZNÍ NÁKLADY	125 578	109 899
Náklady na uskutečněné tržby	44 676	30 804
Osobní náklady	64 231	59 558
Odpisy	13 380	16 149
Ostatní provozní náklady a rezervy	3 291	3 388
DAŇ Z PŘÍJMU	208	216
HOSPODÁŘSKÝ VÝSLEDEK	-78 906	-25 549

Příloha č. 3 – Rozvaha (v tis. Kč)

	k 31. 12. 2020	k 31. 12. 2021
STÁLÁ AKTIVA	175 333	159 683
Nehmotný investiční majetek	1 247	31
Hmotný investiční majetek	149 086	134 652
Finanční investice	25 000	25 000
OBĚŽNÁ AKTIVA	232 939	250 464
Zásoby	6 826	6 863
Pohledávky	9 240	10 358
Finanční majetek	214 551	230 864
OSTATNÍ AKTIVA	2 322	2 379
AKTIVA CELKEM	408 272	410 147
VLASTNÍ ZDROJE	393 937	388 874
Jmění celkem	472 843	414 423
Hospodářský výsledek běžného účetního období	-78 906	-25 549
CIZÍ ZDROJE	14 335	21 273
Krátkodobé závazky	9 733	17 005
Rezervy	0	0
OSTATNÍ PASIVA	4 602	4 268
PASIVA CELKEM	408 272	410 147

Příloha č. 4 – Struktura zaměstnanců ŽMP

ŽMP bylo v roce 2021 dle svého organizačního řádu rozděleno do 11 odborů a 9 oddělení. Ke konci roku 2021 mělo 107 zaměstnanců včetně pracovníků na mateřské nebo rodičovské dovolené. Ve fyzických osobách činil počet zaměstnanců 102, což představovalo přepočítaných 87,17 plných pracovních úvazků.

Ředitel muzea	1
Vědečtí a odborní muzejní pracovníci včetně restaurátorů	30
Pracovníci pro vzdělávací a kulturní činnost	7
Pracovníci pro zajištění provozu, oprav, rekonstrukcí a správy budov a hřbitovů	3
Pracovníci zajišťující publicitu a výstavy	3
Pracovníci Informačního a rezervačního centra	3
Pracovníci IT a fotooddělení	5
Administrativní pracovníci	3
Ekonomičtí a provozní pracovníci včetně pokladních v expozicích	8
Ostraha objektů a kustodi	39

Průměrná mzda v Židovském muzeu v Praze v roce 2021 činila 35 225,- Kč.

Příloha č. 5 – Opravy a rekonstrukce objektů (v tis. Kč)

Objekt	1995–2021
Španělská synagoga	57 156
Administrativní budova Jáchymova	3 215
Maiselova synagoga	43 352
Pinkasova synagoga	23 077
Obřadní síň	3 327
Klausová synagoga	10 568
Depozitář textilu	4 514
Nové administrativní budovy	106 463
Oddělení pro vzdělávání a kulturu a Informační a rezervační centrum	19 066
Smíchovská synagoga	79 336
Synagoga Brandýs	855
Depozitář knih Spořilov	215
Židovský hřbitov Fibichova, Praha 3	11 980
Starý židovský hřbitov	14 125
Celkem	377 249

